People's Herald

Rs- 160/month

People's Herald

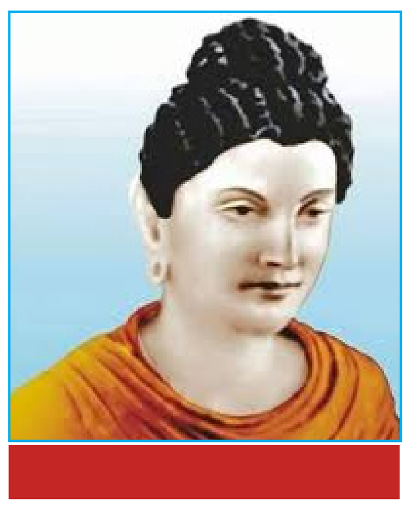

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"

https://www.facebook.com/profile.php?id=61037521061610

ਪਟਿਆਲਾ

"Equality and Justice" स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

PATIALA On line paper 05 ਨਵੰਬਰ 2025 ਬੁੱਧਵਾਰ "ਰੋਜ਼ਾਨਾ" ਚੌਥਾ ਸਾਲ w.e.f. 15 August 2022 ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ | whatsapp. 91-94636-01616 | email. hardipchumber57@gmail.com | ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ

(Google pay-91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773

ਮਰਹੂਮ ਸਰਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨੂਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ : ਈ.ਟੀ.ਓ.

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ : ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਈ.ਟੀ.ਓ.

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਸਰਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨੂਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਈ.ਟੀ.ਓ. ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਬੀ.ਏ. ਆਨਰਜ , ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ ਪੀ.ਐਚ. ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 1962 ਵਿੱਚ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਈ.ਟੀ.ਓ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਰੰਗ ਆਧਾਰਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ

ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਵੀ ਦਲਿਤ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਟੀਰਿਅਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਬਿਨਾ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਟੈਸਲਾ ਕਾਰ ਪਹੁੰਚੀ Gurugram 'ਚ

ਬੁਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਟੈਸਲਾ ਦੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ 'ਚ ਦਸਤਕ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਟੈਸਲਾ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਐਂਬੀਐਂਸ ਮੌਲ 'ਚ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਆਟੋਨਮਸ ਮਾਡਲ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਚ ਬਿਨਾ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਫੀਚਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਬਿਨਾ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮੈਨੂਅਲ ਮੋਡ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਕਾਰ ਐਂਬੀਐਂਸ ਮੌਲ ਦੇ ਮੇਨ ਗੇਟ ਦੇ ਕੋਲ ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੈਲਫੀ ਪੁਆਇੰਟ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮੌਲ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਇਸ ਹਾਈਟੈਕ ਗੱਡੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ, ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਸਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਖੂਬੀਆਂ ਬਾਰੇ 'ਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਕਾਰ ਦੇ ਇੰਟੀਰੀਅਰ, ਟੱਚਸਕਰੀਨ ਡਿਸਪਲੇਅ ਅਤੇ ਆਟੋ ਪਾਇਲਟ ਡੈਮੋ ਵਾਲੇ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੌਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਹ ਟੈਸਲਾ ਕਾਰ ਮਾਡਲ ਵਾਈ ਵੇਰੀਐਂਟ ਹੈ ਜੋ ਫੁੱਲ ਸੈਲਫ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ।

ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਮਲੋਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮਹਿਲਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਕੈਂਪ ਲੜੀ

- ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵੱਡਾ ਕਦਮ — 295 ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ, 72 ਨੂੰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ
- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵੱਡਾ ਅਭਿਆਨ ਸ਼ੁਰੂ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਡਾ.ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇ.ਜੀ. ਰਿਜ਼ੋਰਟਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੈਗਾ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਲੜੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮਲੋਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ,

ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥੋ, ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜੀ, ਅੱਖਾਂ, ਈ.ਐਨ.ਟੀ. ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੇ ਚੈਕਅਪ, ਸ਼ੂਗਰ ਟੈਸਟ, ਅਨੀਮੀਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਰਭ ਨਿਰੋਧਕ ਤਰੀਕਿਆਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ, ਯੂਰੀਨਰ ਟਰੈਕਟ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ (ਯੂਟੀਆਈ), ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਵੱਛਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੈਂਪ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ (ਐਸ.ਐਚ.ਜੀ.) , ਜੋ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵੀ ਬਣਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ, ਲਗਭਗ 500 ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉੱਦਮ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਹੈਲਪ ਡੈਸਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 295 ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਅਤੇ 72 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੈਗਾ ਜੋਬ ਫੇਅਰ ਵਿੱਚ 16 ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਦ ਇਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਮਲੋਟ ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਰਤਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਡੀਈਜੀਟੀਓ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਧਵਾ, ਸੀ.ਡੀ. ਪੀ.ਓ. ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ, ਡੀ.ਸੀ. ਪੀ.ਓ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਨਾਗਪਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਜਸਟਿਸ ਪੰਕਜ ਮਿਥਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਬੀ. ਵਰਲੇ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (BAS) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕੂਲਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਲਈ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੀਟੀਆਈ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲਣਗੇ 1000-1000 ਰੁਪਏ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੌਕੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 1000 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਵਾਲਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ: CM ਮਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਵਧਾਈ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

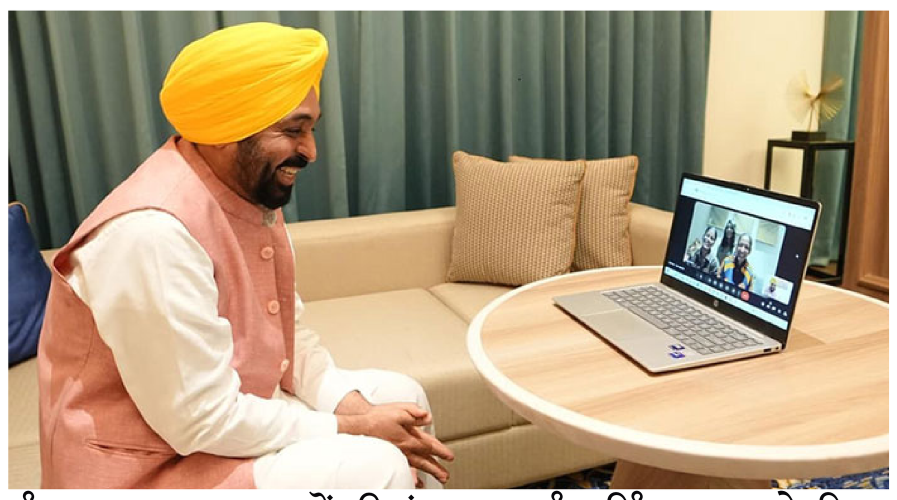

ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਜ਼ਰੀਏ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਧੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆ ਫਤਹਿ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧੀਆਂ ਸੂਬੇ ਦਾ ਮਾਣ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖਿਡਾਰੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਰੈਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੱਡੇ ਮਾਣ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੇ ਇਹ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੌਂਸਲੇ ਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਲਈ ਮਾਣਮੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ, ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ, ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਟੀਮ ਅਤੇ ਫੁਟਬਾਲ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵੱਡੇ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ।

1984 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਐਮ.ਆਰ. ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸੈਨੇਟ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਨਿਖੇਧੀ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ: ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਸੱਦੇ ਤਹਿਤ ਐਮ.ਆਰ. ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ 1984 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ, ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਤੇ ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਸੈਨੇਟ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਗੂ ਆਦਿਤਿਆ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਲਕਰਨ ਰਤਨਪੁਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1984 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 41 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜਦ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਲੀਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 1984 ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗੇ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਵੀ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਮੀਂਹ, ਕਈ ਥਾਈਂ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਦੀ ਵੀ ਖਬਰ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਈ ਥਾਈਂ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਖਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਲੋਟ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਵੀ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਹਲਕੀ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੀਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਠੰਢਕ ਪਰਤ ਆਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਮਿੰਟ ਲਈ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਵੀ ਚੱਲੀਆਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਮ ਜਨ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਵਿਘਨ ਪਿਆ। ਉਂਝ ਰਾਹਤ ਵਾਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹੀ ਧੂੜ ਅਤੇ ਧੂਏਂ ਦਾ ਗੁਬਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਪਮਾਨ ਕਾਫੀ ਉੱਚਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਕੱਲ ਤਾਂ ਤਾਪਮਾਨ 32 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਪਏ ਮੀਹ ਕਾਰਨ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਝੋਨਾ ਭਿੱਜ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਨ। ਬਾਰਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫਸਲ ਭਿੱਜ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੌਸਮ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਗੜਬੜੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਜ ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਲਕੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਗੜਬੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ 4 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜਲੰਧਰ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੂਪਨਗਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਗਪਗ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਮੌਸਮ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਠੰਡ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੀ ਘਟੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਠੰਡ ਵਧੇਗੀ।

ਦੋ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ, 10 ਦੀ ਮੌਤ, ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰੇਲ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕੋਰਬਾ ਯਾਤਰੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਦਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ

ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵੀ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਚਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਪੀਆਰਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਬਚਾਅ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਕਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨਿਟਾਂ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਐਸਪੀ) ਰਜਨੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ।

ਦੇਹਰਾਦੂਨ 'ਚ ਪੁਰਾਣੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਝਗੜਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਦੇਹਰਾਦੂਨ : ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 38 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੋਮਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰੋਪੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਜੈ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦਿਓਲੀ (34) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਦਿਓਲੀ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ।

ਪ੍ਰਤੱਖਦਰਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਕੇ ਮਾਰੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਮਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮੂੰਧੇ ਮੂੰਹ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿਓਲੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ 2023 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

ਐਤਵਾਰ 6 ਨਵੰਬਰ, 1938 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਰੇਲ ਦੇ ਕਾਮਗਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਸਭਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਕਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ

ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ 7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਹੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੈਰਿਸਟਰ ਜਮਨਾਦਾਸ ਮਹਿਤਾ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਰਾਓ ਪਰੁਲੇਕਰ, ਭਾਈ ਯਾਗਨਿਕ, ਸ. ਏ. ਡਾਂਗੇ, ਮਿਰਾਜਕਰ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੀੜ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਬੋਲਦਿਆਂ ਡਾ: ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ-

ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮੁੰਬਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ "ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ" ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ 'ਟ੍ਰੇਡ ਡਿਸਪਿਊਟ ਬਿੱਲ' ਜਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ, ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੱਕਾਰ ਛਿੜ-ਛੇੜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜਨਬੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਟੱਟੂ ਖੱਦਰਧਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਠੇਠ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਿੱਛਾਂ ਤੱਕ, ਹਰ ਕੋਈ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਵਾਰਥੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1930-34 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇਤਾ ਚਲਾਕ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਝੱਲ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਚਲਾਕ ਹਨ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ - "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਠੇਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਡਾ: ਅੰਬੇਡਕਰ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਹੈ! ਡਾ: ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਜੇ ਮੈਂ ਜੇਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ 'ਏ' ਕਲਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ 'ਏ' ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕੈਦ ਹੀ ਝੱਲੀ ਹੈ। ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਕੈਦ ਝੱਲੀ।

ਇੱਕਪਾਸੜ ਅਤੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਧੋਖਾ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਝੂਠ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੂਜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜੋ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ - ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਖੰਡ 1 ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਖੰਡ 2 ਵਿਚ ਛਾਪੋ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਗੱਦਾਰ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਰਹਿਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ- ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ - ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਲਕੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੜਤਾਲ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਅਥਾਹ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਹੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਓ। ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਜਿਸ ਬਿੱਲ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਾੜੇ, ਭੈੜੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝੋ। ਇਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੜਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਅੱਜ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜਨਤਕ ਹੜਤਾਲ ਬਾਰੇ ਡਾ: ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਏਕਤਾ ਸੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਲੀ ਤੱਕ ਹਰ ਵਰਕਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਜਲੂਸ ਇੰਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇਗਾ। ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਤਾ ਸੈਨਿਕ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ।

ਸੁਤੰਤਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਸੰਗਠਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਹੜਤਾਲ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਰਾਤ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਆਗੂ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਡਾ: ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ, ਬੈਰਿਸਟਰ ਜਮਨਦਾਸ ਮਹਿਤਾ, ਡੀ.ਵੀ.ਪ੍ਰਧਾਨ, ਡਾਂਗੇ, ਨਿਮਕਰ ਆਦਿ ਲੋਕ ਰਾਤ ਭਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ।

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" "Equality and Justice" ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਾ

1938 ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਾਸ਼ਣ: ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਖੇਪ

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 6 ਨਵੰਬਰ, 1938 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਪਰੇਲ ਦੇ ਕਾਮਗਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਸੰਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ" ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ "ਮਾਲਕ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ" ਦੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਨਾਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪਿਆ "ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ" ਦੱਸਿਆ।

ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ, ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕੌਣ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ 7 ਨਵੰਬਰ, 1938 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਫਲ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪਿਛੋਕੜ: ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੀਟਿੰਗ

- ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ: ਐਤਵਾਰ, 6 ਨਵੰਬਰ, 1938, ਕਾਮਗਾਰ ਮੈਦਾਨ, ਪਰੇਲ, ਮੁੰਬਈ।
- ਉਦੇਸ਼: ਮੁੰਬਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ" ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ।
- ਹਾਜ਼ਰੀ: ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।
- ਮੁੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ: ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬੈਰਿਸਟਰ ਜਮਨਾਦਾਸ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਏ. ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਡਾਂਗੇ, ਸ਼ਾਮਰਾਓ ਪਾਰੁਲੇਕਰ, ਭਾਈ ਯਾਗਨਿਕ ਅਤੇ ਮਿਰਾਜਕਰ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- ਬਿੱਲ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਉਸਨੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:
- ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ: ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ "ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ" ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ "ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ" ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।
- ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ: ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ" ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ।

- ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ 1930-34 ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਨੂੰ "ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ" ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ।
- ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਣਨੀਤੀਆਂ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਬਿੱਲ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ "ਝੂਠੇ, ਨਿੰਦਿਆਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ" ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ।
- ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚਲਾਕੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਚਾਲਬਾਜ਼" ਕੌਣ ਸੀ - ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਜੋ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਧੁੱਤ ਹੋ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ।

ਨਿੱਜੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ।

1938 ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਵਾਦ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਾਸ਼ਣ: ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਬਾਕੀ ਭਾਗ)

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ:

"ਮੈਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਜੋ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਭਾਗ 1, ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਭਾਗ 2 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।"

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋਸ਼	ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਜਵਾਬ
ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ "ਸੁਆਰਥੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕ" ਹਨ।	ਉਸਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾਕ ਕੌਣ ਹੈ: ਕਾਂਗਰਸ, ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਨੇਤਾ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?
ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਇੱਕ "ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ" ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਗਏ।	ਉਸਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਸਿਰਫ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ "ਸਿਰਫ਼ ਕੈਦ" ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਅਸਲ ਕੈਦ" ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸੱਦਾ: ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ।

• ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼:

1. ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, "ਅੱਜ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਾਡਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

2. ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ: ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੰਬਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮੂਹਿਕ "ਨਾਪਸੰਦ" ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਸੀ।

3. ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ: ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ "ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ" ਦਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

- ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਉਸਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ:
- ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ: ਉਸਨੇ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ:

ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

- ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲੂਸ: ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲੂਸ" ਨਿਕਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਸੀ। ਹੜਤਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ: ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ "ਸਮਤਾ ਸੈਨਿਕ ਦਲ" ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਲੂਸ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨ: ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।
- ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਡਾ. ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ, ਬੈਰਿਸਟਰ ਜਮਨਾਦਾਸ ਮਹਿਤਾ, ਡੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ, ਡਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਿਮਕਰ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਤ ਭਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਲੋਨੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ।

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੱਥ
ਕਨਵੀਨਰ ਰੰਘਰੇਟੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ
& ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਐਕਟੀਵਿਸਟ
8146091954

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਿਜੀ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।।

ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਸੇ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਧਾਕੜ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋ ਇੱਕ ਸਨ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 21 ਮਾਰਚ 1934 ਪਿੰਡ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਰਦਾਰਨੀ ਬਿਅੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ । ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਰੰਘਰੇਟੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋ ਸਨ। ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਇਕਲ ਉਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਾ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ਪੁਰ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ। ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

1952 ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੇ B A ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ।

ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ (MA) ਲਈ ਮੁਬੰਈ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੇ MA ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ Phd ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ।

ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਸਰਦਾਰਨੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬੱਝ ਗਏ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਇੱਕ ਧੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਪੁੱਤਰ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਵਲੀ
ਪੁੱਤਰ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ
ਪੁੱਤਰੀ ਗੁਰਕੀਰਤ ਕੌਰ (advocate)

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰ

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1962 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੇ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਿਆ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

1967 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ।

1971-ਵਿੱਚ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੇ ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ।

1977 ਵਿੱਚ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹਾਰ ਗਏ।

1980 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

1984 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜਲੋਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 8ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ।

1966 ਤੋਂ 1968 ਪਬਲਿਕ ਅਕਾਊਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ

1971ਤੇ 1973 SC ST ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ।

1973 ਤੇ 1974 ਆਲ ਇੰਡੀਆ SC ਵਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

1974 ਤੋਂ 1976 ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

1976ਤੋਂ 1977 ਵਣਜ ਕੇਂਦਰੀ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ

1978ਤੋਂ 1980 ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਹਾ ਸੱਚਵ ਬਣੇ

1980ਤੋਂ 1982 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

1982 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ

1982ਤੋਂ 1983 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ

1983-1984 ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਮਾਮਲੇ, ਖੇਡਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ

1984--1985 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ

1985--1986 ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

1986--1989 ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਭਾਗ

1994--1995 ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਡਿਫੈਂਸ

1995--96 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਗਾਹਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਡਿਸਟੀਬਿਉਟਰ

1998 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ

1998--99 ਫਾਇਨਾਂਸ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ

1999--2001 ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ

2002--2003 ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਬਲਿਕ ਅਕਾਊਂਟ ਕਮੇਟੀ

2004--2006 ਗਵਰਨਰ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ

2006--2007 ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਆਮੰਤਰਿਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ

2007--2010 ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ

3 ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਬਣਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ

ਜਦੋਂ 1980 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਇੰਦਰਾਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਸੀ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਸ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਬਣੇ ।

ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ

ਇਹ ਦੂਜਾ ਸਿਆਸੀ ਮੌਕਾ 1987 ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਈ ਲੀਡਰ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕੇ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਬਹੁਮਤ ਨਾ ਬਨਣ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਮੌਕਾ

ਇਹ ਤੀਜ਼ਾ ਸਿਆਸੀ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ 1995 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ । ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ । ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਚਰਚਾ ਆਮ ਸੀ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਜੱਟ ਮੰਤਰੀਆ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ।

ਇਹ ਤਿੰਨ ਮੌਕੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਬਣਦੇ ਰਹਿ ਸਨ ।

NSG ਫੋਰਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸੂਤਰਧਾਰ ਸਨ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਨ । ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਰਗੇ VVIP ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਕਿਉਰਟੀ ਫੋਰਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਕਤ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ NSG SPG ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ।

ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇਣ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੰਜਾ ਵੀ ਸੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੋ ਬੈਲ ਦੀ ਜੋੜੀ ਸੀ । ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗਾਂ ਅਤੇ ਵੱਛਾ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਗਾਂ ਅਤੇ ਵੱਛਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ਼ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਫਿਰ ਇਹ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ।

ਪੰਜਾਂ ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਸਾਇਕਲ ਵਿੱਚੋ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਂ (ਹੱਥ) ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਲੈਕਟ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ 86 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬ੍ਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪੀੜਤ ਸਨ । ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐੱਮਜ਼ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ 2 ਜਨਵਰੀ 2021 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੀਡਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਆਰਟੀਕਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਬਣਾਓ: ਜਾਤੀਵਾਦ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਾਓ, ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੂੰ!

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਬਸਪਾ ਪੰਜਾਬ
987215120

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੇ ਲਾਗੇ ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਰੂਹ ਕੰਬਾਊ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਿੱਛੂ ਨਾਲ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਕੁੱਟ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਹਿੰਦਾ ਖ਼ੂਨ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਜੋ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ। ਇਹ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਕਰੂਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੇ ਰੋਹੜੂ ਖੜਾਪਾਣੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਇਹ ਘਟਨਾ – ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇਵਿੰਦਰ, ਅਧਿਆਪਕ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਇੱਕ ਦਲਿਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਕੁੱਟਿਆ, ਟਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਪੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬਿੱਛੂ ਛੱਡਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਕਰਕੇ। 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਮਿਲੀ "ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਜਲਾ ਦਿਆਂਗੇ!" ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਜਾਨ ਗਈ ਸਮਝਿਓ। ਭੋਜਨ ਵੇਲੇ ਨੇਪਾਲੀ ਤੇ ਐਸ ਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਬਸ ਇਹੋ ਨਿਆਂ ਹੈ? ਇਹ ਬੱਚਾ ਅੱਜ ਵੀ ਰੋਂਦਾ ਚੀਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜ ਚੁੱਪ ਹੈ।

ਇਹ ਦਰਦ ਰੋਹੜੂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ। ਰੋਹੜੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਗਵਾਨਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕੰਡੇਦਾਰ ਝਾੜੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ, ਬਸ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ ਮੁਅਤਲ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ। ਲਿੰਮਡਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 12 ਸਾਲ ਦੇ ਦਲਿਤ ਬੱਚੇ ਨੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਹ ਚੀਕਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਊਨਪੁਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਿਲ ਚੀਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 2022 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਜ਼ੰਜੀਰ (Dog leash) ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰੇ ਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਜਾਤ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਗੰਦਾ ਹੈਂ!" ਬੱਚਾ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਗਹਿਰੇ ਆਏ, ਪਰ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਲੀ ਸਿਰਫ ਮੁਅੱਤਲੀ, ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ। ਬੱਲੀਆ, ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਡ-ਡੇ ਮੀਲ ਵੇਲੇ ਦਲਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਦੇਕੇ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਛਾਪੇ ਵਾਂਗ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ?

ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਬਾਈਕ ਛੂਹ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧਾਤ ਦੀ ਲੱਠ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਲੌਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈ ਗਏ, ਪਰ ਨਿਆਂ? ਸਿਰਫ਼ ਖਾਲੀ ਵਾਅਦੇ।

ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਹਿਤ ਵੇਮੁਲਾ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਵਿਤਕਰੇ ਕਾਰਨ ਟੁੱਟ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਚਿੱਠੀ "ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿਓ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੀਹੇ ਨਾ ਦਿਓ।" ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਬੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਰੋਹਿਤ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਦਲਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਕਰਕੇ ਮਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਵਾਈ। ਉਫ਼! ਅਜਿਹਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਜੋ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 2018 ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਟੌਹੜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨਾਲ ਜਾਤੀ ਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਿਲ ਹਿਲਾਊ ਵਿਹਾਰ। ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਸਟਾਫ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ।

ਸੰਗਰੂਰ (2022) ਵਿੱਚ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਦਲਿਤ ਬੱਚੇ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਛੂਹ ਲਿਆ ਉਸਦੇ ਥੱਪੜ ਪਏ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ "ਇਹ ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਗੰਦਾ ਹੈਂ!" ਬੱਚਾ ਘਰ ਆ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਬੈਠਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ ਰਿਹਾ, ਡਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਡਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ।"

ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (2023) ਵਿੱਚ ਮਿਡ-ਡੇ ਮੀਲ ਵੇਲੇ ਦਲਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਵੱਖਰੇ ਹਾਂ?" ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, "ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਉੱਥੇ ਹੈ।" ਅੱਜ ਉਹ ਬੱਚੀ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ, ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (2021) ਵਿੱਚ 12 ਸਾਲ ਦੇ ਦਲਿਤ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇਂਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਗੰਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।" ਬੱਚਾ ਰੋਂਦਾ ਘਰ ਆਇਆ, ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅੱਜ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿਤੇ।

ਪਰ ਇਸ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਵੀ ਹੈ – ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿੰਮਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ (2023) ਵਿੱਚ ਇੱਕ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਦਲਿਤ ਲੜਕੀ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ: "ਸਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮਾਨਸੁ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ, ਸਭ ਇੱਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਖਾਣ।" ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਅੱਜ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕਠੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਰਨਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ "ਜੇ ਉਹ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗੇ।" ਅੱਜ ਉਹ ਬੱਚਾ ਕਲਾਸ ਮਾਨੀਟਰ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਾਕਤ! ਇਹ ਹੈ ਏਕੇ ਦੀ ਬਰਕਤ। ਇਹ ਹੈ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਬਲ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ – ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਬਿੱਛੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਥਾਲੀਆਂ ਤੱਕ, ਰੋਹਿਤ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਊਨਪੁਰ 'ਚ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਜ਼ੰਜੀਰ ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਤੀਵਾਦ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਜੋ ਚਾਨਣ ਦੇ ਮਿਨਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜੋ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿੱਛੂ ਨਾਲ ਡਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਹਿਤ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਨਿਆਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਚੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਖ ਦੀ ਇੱਕ ਅੱਗ ਵੀ ਜਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਵਰਗੀ ਹਿੰਮਤ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਰਗੀ ਏਕਤਾ, ਰੋਹਿਤ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ, ਲੜਨ ਦਾ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੂਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪੜ੍ਹਾਓ "ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ, ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ – ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ, ਐ ਜੀ ਨ ਹਮ ਉਤਮ ਨੀਚ ਨ ਮਧਮ ਹਰਿ ਸਰਨਾਗਤ ਹਰਿ ਕੇ ਲੋਗ, ਜਾਤ ਦਾ ਗਰਬ ਨਾ ਕਰ ਮੂਰਖ ਗਵਾਰਾ।। ਇਸ ਗਰਬ ਤੇ ਚਲਹਿ ਬਹੁਤ ਵਿਕਾਰਾ।।"

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿਓ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਚਲਾਓ। ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਰੜਾਈ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰੋ, ਕੇਵਲ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਓ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਓ ਜਾਤ ਨਹੀਂ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਵੱਈਆ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਪੀੜਦਾਇਕ ਤੇ ਅਮਾਨਵੀ ਵਰਤਾਰਾ ਵਿਦਰੋਹੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਓ! ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਬਣਾਈਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖੀਏ। "ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਮਰਾਂਗੇ ਨਹੀਂ– ਅਸੀਂ ਲੜਾਂਗੇ!" ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਾ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾ ਸਕੇ, ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਬੁਣ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਡਾ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਤਾਂ ਹੀ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੀਕ ਨੂੰ ਗਰਜਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਬਣਾਵਾਂਗੇ!

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨਿਟ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ - ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੂੰਗੜਾ) ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ), ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਨੇ ਅੱਜ 'ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲੋ ਮੁਹਿੰਮ' ਤਹਿਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਭਾਜਪਾ) ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨਿਟ (Senate) ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਗਲਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੈਨਿਟ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੈ। ਡਾ. ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨਿਟ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਸਪਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨਿਟ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰੇ। ਬਸਪਾ 'ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲੋ ਮੁਹਿੰਮ' ਤਹਿਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਦਾਰਨੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ,ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਸਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬ੍ਰਿਜਪਾਲ ਜੀ,ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕੁਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡਾ ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਿਹਾਤੀ,ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਿਕਰਾਂਤ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਚੰਡੀਗੜ, ਦਿਨੇਸ਼ ਦਈਆ ਜੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਗੌਤਮ ਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰਦੋਖੁੰਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਸੰਭਾਲਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੂੰਗੜਾ) ਪੀ.ਏ.ਯੂ.-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ, ਹਰਦੋਖੁੰਦਪੁਰ, ਬਲਾਕ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿਖੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਸੰਭਾਲਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ, ਹਰਦੋਖੁੰਦਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਟੋਚ ਨੇ ਆਏ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ, ਬਾਹੋਵਾਲ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਸਿਖਲਾਈ), ਡਾ. ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੌਂਸ ਨੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਹਤੱਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਬੰਧੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਬਾਇਓ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ, ਊਰਜਾ, ਖੁੰਬ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਖੁਰਾਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੂਲ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇਸ ਨੇਕ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਣ, ਲੇਖ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰੈਲੀ ਵੀ ਕੱਢੀ ਗਈ।

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਪੁਸਤਕ ਰੀਵਿਊ

ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਰਮ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

ਲੇਖਕ ਰਾਜੇਸ਼ ਭਬਿਆਣਾ
ਐਡੀਸ਼ਨ ਮਾਰਚ 2017

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਥਾ (ਰਜਿ)

-ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਅਰਸ਼

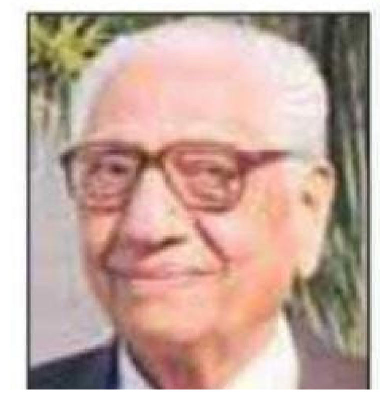

ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰੋਂ ਮਿਟਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਕੰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਰਹੇਗਾ ਬਾਂਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਧੁਰ ਧੁੰਨ ਸੁਨਾਏਗੀ ਸੁਰੀਲੀ ਬੰਸਰੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੋਹਿੰਜੋਦਾੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੜੱਪਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਉਸਰਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਨੂਠੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜਕੜਬੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨੂੜਨ ਉਪਰੰਤ ਘੜੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਏਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਚਰਵਾਹਾ ਨਸਲ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਆਰੀਆ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰੰਤਰ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੈਤਾ ਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਲੁਕ ਛੁਪ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇਕਿਰਕ ਹੱਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚ ਗਏ ਸਨ ਜਦਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਹਿਕਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਆਦਿ -ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮੀਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਰਵਾਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਢਾਹ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤੂ ਹੱਥ ਲੱਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸੰਕੋਚ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਰੀਆ ਧਾੜਵੀ ਚਰਵਾਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਚਰਾਗਾਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਵੱਲ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ ਵੀ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਉਂਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣਯੋਗ ਧਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸਮਾਂ ਗੁਜਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਰਦਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵਸੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਢੋਣ ਅਤੇ ਖੱਲਾਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੁਗ-ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਚਮੜੇ ਜਾਂ ਚਮ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਮਾਰ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਮ- ਕਰਨ ਇਵੇਂ ਵਾਪਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਲੋਹਾਰ ਜਾਂ ਲੁਹਾਰ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੁਨਾਰ ਜਾਂ ਸੁਨਿਆਰ ਆਦਿ।

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਨੇ ਮੁਲ-ਨਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਪੰਜਾਲੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਬਦ-ਨਸੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵਰਣ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਕੱਢੇ ਸੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਠੁਕ ਦਿਤਾ ਸੀ ।ਜਾਤ-

ਪਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੱਖ ਕੇ ਨਾ ਬੰਦਾ ਜੀਣ ਜੋਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੈਨ ਨਾਲ ਮਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਮਾਨਵੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਤਥਾਗਤ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਮਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮਹਾਨ ਰੱਬੀ ਨੂਰਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਾਰਥਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਣ-ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਧੜੇ ਪੁਰਾਤਣ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਟ-ਪੱਟ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਆਏ ਸਨ।

ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਸੰਤ ਗੁਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਦੋਨਲ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਇੱਕੋ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀ ਅਨੁਪਮ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਸਰਬ ਲੋਕਾਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਉੱਚੇ ਜਾਂ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਕੇਵਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਧੜੇ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਰੱਬ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਦੇ ਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ -

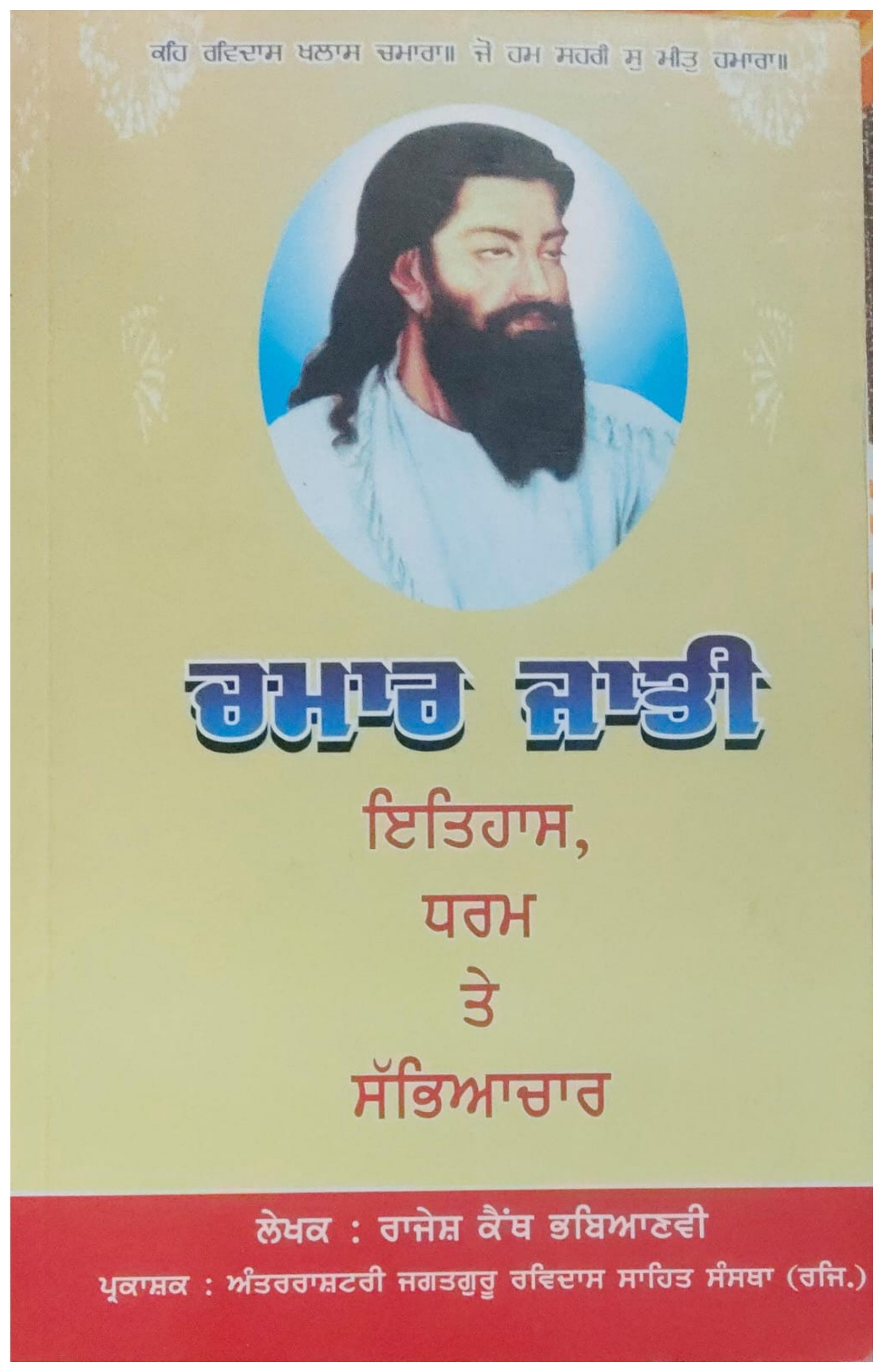

ਗਰਭ ਵਾਸ ਮਹਿ ਕੁਲੁ ਨਹੀ ਜਾਤੀ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੰਦੁ ਤੇ ਸਭ ਉਤਪਾਤੀ ॥
ਜੌ ਤੂੰ ਬ੍ਰਹਮਣੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਜਾਇਆ ॥
ਤਉ ਆਨ ਬਾਟ ਕਾਹੇ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥
(ਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ)

ਸਰਬੇ ਏਕੁ ਅਨੇਕੈ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਘਟ ਭੋਗਵੈ ਸੋਈ ॥
ਬ੍ਰਹਮਨ ਬੈਸ, ਸੂਦ ਅਰੁ ਖਤਰੀ, ਡੋਮ ਚੰਡਾਲ,
ਮਲੇਛ ਮਨ ਸੋਇ ਹੋਇ ਪੁਨੀਤ ਭਗਵੰਤ ਭਜਨ ਤੇ
ਆਪੁ ਤਾਰਿ ਤਾਰੇ ਕੁਲ ਦੋਇ ॥
(ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ)

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉੱਪਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਘਿਰਣਾ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ' ਚਮਾਰ ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਾਵਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨੋਹਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚਮਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਪੁਨੀਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਿਰਜਣਾ

ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪੁਨੀਤ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਚਿੱਕੜ ਪਾਪੀ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚਮਾਰ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਾਂਗ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ। ਤਦੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ, ਮਠਾਧੀਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਚਾਰੀਆ ਉਹਨਾਂ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਜਵਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਵੰਦਨਾਂ ਨਹੀਂ ਡੰਡੌਤ ਵੰਦਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਅਬ ਬਿਪ੍ਰ ਪਰਧਾਨ ਤਿਹਿ ਕਰਹਿ ਡੰਡਉਤਿ ਤੇਰੇ ਨਾਮਿ ਸਰਣਾਇ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾਸਾ ।
(ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ)

ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂਕਬੀਰ ਜੀ, ਗੁਰੂਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਹੜਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਸਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲੀਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਨਮੇ ਸੁਆਮੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਨੇ ਵੱਡਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਪਿੜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਢਾਣੀ ਉਸ ਦੇ ਗਿਰਦ ਡੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਾਮਾਇਣ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਵਿੱਚ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ-

ਢੋਲ ਗੰਵਾਰ ਸੂਦਰ ਪਸ਼ੂਨਾਰੀ । ਸਕਲ ਤਾੜਨਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ।
(ਪੰਨਾ 705 ਸੁੰਦਰ ਕਾਂਡ)

ਇਹ ਗੱਲ ਲਿੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਗੁਰੂਕਬੀਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਰਣ ਪ੍ਰਥਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉੱਪਰ ਕੋਝ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਕਲਿਯੁਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿੱਖਦੇ ਹਨ।

ਕਲਿਮਲ ਗ੍ਰੱਸੇ ਧਰਮ ਸਬ ਲੁਪਤ ਭਏ ਸਦ ਗ੍ਰੰਥ ॥ ਤੈ ਬਿਪ੍ਰਨਹ ਸਨ ਆਪੁ ਪੁਜਾਵਹਿ॥ ਸੂਦਰ ਕਰਹਿ ਜਪ ਤਪ ਬ੍ਰਤ ਨਾਨਾ ॥ ਬੈਠਿ ਬਰਾਸਨ ਕਹਹਿ ਪੁਰਾਨਾ ॥

ਤੁਲਦੀ ਦਾਸ ਹੋਰੀਂ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਦੇ 96 ਤੋਂ 100 ਤੀਕਣ ਰਚੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਆਦਿ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਨ । ਸ਼ੂਦਰ ਲੋਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਪ ਤਪ ਕਰਦੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੇਲੀ, ਕਮਹਾਰ, ਚੰਡਾਲ, ਕਲਵਾਰ ਹਨ ਵਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਸਜਾ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਬਿਆਸ ਗੱਦੀ ਜਿਹੜੇ ਕੇਵਲ ਅਖੌਤੀ ਉੱਚਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਉਸ ਉੱਪਰ ਨੀਚ ਲੋਕ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣ ਵਾਚਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੀਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵੀ ਚਲਾ ਲਏ ਹਨ। ਸ਼ੂਦਰ ਬਰਾਹਮਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ। ਸ਼ੂਦਰ ਬਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਟਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਹਮਣ ਲੋਕ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਡੰਡੌਤ ਵੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਮਹ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਪੱਖੀ ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਰਣ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਕੋਝੇ ਯਤਨ ਚਾਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਰਣ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੀਅਰ ਡੰਗ ਆਪਣੇ ਕੋਮਲ ਹਿਰਦੇ ਉੱਪਰ ਝੱਲੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਵਾਂਗ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫਟੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਰੜੇ-ਕੁਚਲੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਪਰ ਖਲੋਣ ਦਾ ਸਾਹਸ ਪ੍ਰਦਾਨ। ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਛੂਤਾਂ ਲਈ ਵਰਣ-ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਥਮ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰੇ, ਦਰੜੇ, ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਹੀਣ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵਰਣ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸੰਗਲਾਂ ਦੀ ਜਕੜਬੰਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਮਾਨਵਤਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਲਿਆਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਕੰਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਥ ਭਬਿਆਣਾ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ 'ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਰਮ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ' ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਗੁਰੂਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਜਾਂ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਧ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਅਤੇ ਆਤਮ ਸਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਗ਼ਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ, ਜਗਾ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦੇ ਗੌਰਵ ਅਤੇ ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਲ ਬਖਸ਼ ਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਸਤਕ 'ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਰਮ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਸ੍ਰੀ ਰਜੇਸ਼ ਭਬਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚਾ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇਗੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਕਲ ਤੇ ਕੀਤੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਪਟਿਆਲਾ : ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਟੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਸਰਕਲ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਟੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਸਰਕਲ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਅੱਜ ਮਿਤੀ 04—11—2025 ਨੂੰ ਸਰਕਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਹ ਰੈਲੀ ਜਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਚਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਸੀ.ਐਚ.ਬੀ. ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਡਿਸਮਿਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਛੇਵੇ ਪੇਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਵੇਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਡੀ.ਏ 59 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਭੱਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ, ਵਿਜੇ ਦੇਵ ਸਾਬਕਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ, ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਐਚ.ਬੀ. ਯੂਨੀਅਨ, ਸੰਦੀਪ ਖੱਤਰੀ ਪੈਸਕੋ ਯੂਨੀਅਨ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਈ.ਓ. ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ 06 ਨੂੰ : ਢੋਸੀਵਾਲ

ਅੰਬੇਡਕਰ ਚੌਂਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਬੇਨਤੀ

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, 04 ਨਵੰਬਰ (   ) ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਰਿਪਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਕਿੰਗ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਈ.ਓ. ਵਰੁਣ ਸਹੋਤਾ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ 06 ਨਵੰਬਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ 12:00 ਵਜੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਸ਼ਨ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਢੋਸੀਵਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਵਫ਼ਦ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਜ ਇਥੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਮਲੋਟ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਚੌਂਕ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸਬੰਧੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਸਹੋਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਚੌਂਕ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਾਨੂਮੈਂਟ, ਡਿਸਪਲੇਅ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੌਂਕ ਬਨਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਤੰਭ ਵੀ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕੈਂਰਟ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਈ.ਓ. ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਅੰਬੇਡਕਰ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਲਾਇਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ.

ਕੈਮਰੇ ਲਗਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅੰਬੇਡਕਰ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇ ਨਵੰਬਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਫ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਠੀਕ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਸਥਾਨਕ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਨਸਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਬਠਿੰਡਾ ਰੇਂਜ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ

ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮਸਲੇ ਦੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਹੱਲ ਲਈ ਹਫਤੇ ਦਾ ਮੰਗਿਆ ਸਮਾਂ,,,, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਮੁਲਤਵੀ,,

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਮਾਨਸਾ 4 ਨਵੰਬਰ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ) ਮਾਨਸਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਦਫ਼ਤਰ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਫੋਨ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਬਠਿੰਡਾ ਰੇਂਜ ਸ.ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਏ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਲ ਕੇ ਉਕਤ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਊਣਤਾਈਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨਾ, ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਸੁੱਰਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਪੂਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਇਸ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਵਿੱਖ 'ਚ' ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਤਵੰਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਮੁੱਚੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਫਤੇ 'ਚ' ਪੁਖ਼ਤਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਮਾਨਸਾ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਦੂਸਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਅੰਜਾਮ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬੱਬੀ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ, ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਰਾਣਾ, ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸ਼ਾਹੀਆ, ਸ਼ਮੀਰ ਛਾਬੜਾ, ਮਾਨਿਕ ਗੋਇਲ , ਸੁਰੇਸ਼ ਨੰਦਗੜ੍ਹੀਆ, ਬਲਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੌਹਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਲਾਭ ਮਾਹਲ, ਧੰਨਾ ਮੱਲ ਗੋਇਲ , ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਪੋਰਟਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾ,ਜਤਿੰਦਰ ਆਗਰਾ, ਹਰਿੰਦਰ ਮਾਨਸ਼ਾਹੀਆ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸਤੀਸ਼ ਗੋਇਲ, ਅੰਕੁਸ਼ ਜਿੰਦਲ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੀਟੂ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਥਾਂ ਥਾਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਾਇਜ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਹਾਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮਨਜ਼ੂਰਸੁਦਾ ਅਹਾਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਥਾਈਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਥਾਈਂ ਥਾਂ ਇਹ ਰੇਹੜੀਆਂ ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਅਹਾਤੇ ਬੱਸ ਅੱਡਿਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੱਡਿਆਂ ਤੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਕਿ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਗ਼ਲਤ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਸਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**ਅੰਗਰੇਜ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ. ਕੋਟਗੁਰੂ (ਬਠਿੰਡਾ)

ਪੀਐਸਈਬੀ ਇੰਪਲਾਈਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਏਟਕ ਹੋਈ ਚੋਣ, ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲੁਹਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਲੁਧਿਆਣਾ 4 ਨਵੰਬਰ ( ) ਸੁੰਦਰ ਨਗਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜੁਝਾਰੂ ਮੁਲਾਜਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਪੀਐਸਈਬੀ ਇੰਪਲਾਈਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਏਟਕ ਚੋਣ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀਲ ਸਾਥੀ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੂਬਾ ਡਿਪਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਛਪਾਲ

ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਅਤੇ ਜੋਨ ਇੰਚਾਰਜ ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਪਾਵਰਕਾਮ ਐਂਡ ਟਰਾਂਸਕੋ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬਨਵੈਤ ਦੀ ਹਾਜਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੋਰਨਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਹਰਫੂਲ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਐਡੀਟਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਚੁਣੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਏਟਕ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੀਐਸਈਬੀ ਇੰਪਲਾਈਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਏਟਕ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਡਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ, ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬਨਵੈਤ ਅਤੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਨੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਅਤੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ, ਰਾਮ ਅਵਧ, ਬਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਧੰਨ-ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸੰਬੰਧੀ

• ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਜਾਏ ਅਲੌਕਿਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, 4 ਨਵੰਬਰ (ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ) -

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਲੱਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਮਹਲਾ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਅਲੌਕਿਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਏ ਗਏ | ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੁਹੱਲਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਨਗਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖ਼ੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਮੌਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿੱਚ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸਵਾਰੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੋਭਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਰਵਾਇਤੀ ਕੇਸਰੀ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ

ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਲਮ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਲੇ, ਬੀਬੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਰਮਾਰ, ਬੀਬੀ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਬੈਂਡ ਪਾਰਟੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਜਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਰੰਗਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ,ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਵਰਤਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਸੰਤ ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਗੜੀਵਾਲਾ, ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਹਰਿਆਣਾ,ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਸਭਾ ਹਰਿਆਣਾ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਨੂਰਪੁਰ,ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈਆਂ | ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਮੁਹੱਲਾ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕਲੋਨੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿੱਚ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਆ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਲੱਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਡਵਾਲ,ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ,ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸਹਾਇ ਟਿੱਬਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ-ਲਾਲੀ ਬਾਜਵਾ

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 4 ਨਵੰਬਰ (ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ) - ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਲੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਲਾਲੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰੜੀ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨੀ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਤਾਜ ਸਜ਼ਦੇ, ਮਿਹਨਤਾਂ ਹੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਚ ਰੰਗ ਲਾਉਂਦੀਆਂ।
ਸੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਨੀ ਤਾਜ ਸਜ਼ਦੇ, ਮਿਹਨਤਾਂ ਹੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਚ ਰੰਗ ਲਾਉਂਦੀਆਂ।
ਜਿਹਨਾਂ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਬੋਲਦਾ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 04 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ,,

ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ "ਪਮਾਰ"ਸਰਕਾਰੀ ਨਹਿਰੂ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਾਲਜ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਵਾ.ਨੰ:02
ਮਾਨਸਾ ਤਹਿ.ਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ। ਮੋ. 8968056200

ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਭਲੇ ਹੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲਅਰਥੀ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ,ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੇਤਨ, ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਥ ਵੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜਿੱਥੇ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ,ਪਵਿੱਤਰਤਾ,ਸੂਝ ਬੂਝ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਜੋਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਗੋਸ਼ 'ਚ ਸਮੋਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਅਨਿਆ, ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਲੱਗ ਭੱਗ ਤੈਅ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਹੀ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ, ਆਸਾਂ, ਉਮੀਦਾਂ, ਲੋਕ ਰਾਏ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਤਾ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਲੋਕ ਹਿਤੂ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮੁੱਚੇ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਅਤੇ ਫੀਲਡ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਪੰਛੀ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੋਕ, ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਜਨਤਕ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲੋ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ,ਧਰਮ,ਜਾਤੀ, ਖਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ਿਰਕੇ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਦਲ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂ ਰੁਚੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ 'ਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਰਾਜਕਤਾ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ, ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਣ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਈ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਸਮੇਟ ਕੇ ਘਰ ਵੀ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ।ਜਨਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ ਪਲਟਣ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ। ਜੇਕਰ ਅਜੋਕੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ' ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਊਣਤਾਈਆਂ ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਵਿਚਲੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਹਰਗਿਜ਼ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ

ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੀ ਪੁੱਠੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਪਾਂਧੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।,ਕਿਉਂ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ,ਚੈਨਲਜ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਅਤੇ ਸੂਖਮਤਾ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕਰਦੇ ਹਨ ,ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫ਼ੀਲਡ ਸਟਾਫ ਚੋਂ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਸਾਥੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਡਾ ਗ੍ਰੋਹਾਂ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਅਤੇ,ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਜਲੀਲ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ।

ਇਹ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਫ਼ੀਲਡ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।ਇਹ ਗੱਲ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ੳ ਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਖ਼ਬਾਰ/ਚੈਨਲ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਉੱਤਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ/ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਹਿੱਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਕ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਨਜਰਅੰਦਾਜੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਥੀ ਲੋਕ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਇਸ ੱਸਬੰਧੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ/ ਚੈਨਲਜ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ਼ ਅਨਾੜੀ ਅਤੇ ਕੱਚਘਰੜ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦੇਣਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਅਨਾੜੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਇੰਨੀਆਂ ਨਿਵਾਣਾਂ ਛੂਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।ਸਮਾਜ 'ਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਕਤਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੁੱਝ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਲਗਾਉਣਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਹੀਨਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਖੁੰਢ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫ਼ੀਲਡ 'ਚ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਵਰੇਜ ਰਿਪੋਰਟ ਖ਼ੁਦ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁੱਤੇ ਝਾਕ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਨਤਕ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਚੁੰਝ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਚੋਂ ਕੁੱਝ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਇੱਧਰੋਂ ਉੱਧਰੋ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਖ਼ਾਨਾਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।, ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ੁਦ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ,ਜਿਵੇਂ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਤਵੱਕੋ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮੀਡੀਏ ਦੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਮਿਆਰੀ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਯੋਗ ਸਟਾਫ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਾਇਨਾਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਜੇਕਰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲ ਬਾ ਰਾਬਤਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡਮੁਲੇ ਸੁਝਾਅ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਜਦੇ ਕਰਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋਖ਼ਮ ਭਰੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ "ਪਮਾਰ"
ਸਰਕਾਰੀ ਨਹਿਰੂ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਾਲਜ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਵਾ.ਨੰ:02 ਮਾਨਸਾ ਤਹਿ.ਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ।
ਮੋ.8968056200

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਭਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਹੋਈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ ਦੋ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਥਿਤ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣਦਿਆਂ ਦੇਖ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਵਾਪਸ ਜਾਓ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਗਾਏ।

ਫਰੀਦਕੋਟ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਲੀਗਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਡਾਗਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ 'ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਸੈਨੇਟ ਬਚਾਓ' ਅਤੇ 'ਪੀਯੂ ਬਚਾਓ' ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਵੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਹਾਲ ਜਾਨਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾਗਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਹਨ। ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਧਰਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੀਨੇਟ ਅਤੇ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ : ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਜੂਨ 2025 'ਚ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ 'ਚ 11 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ 'ਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ 'ਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ :

* ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
* ਨਿਰਧਾਰਤ ਡੈਸੀਬਲ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।
* ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਪਹਿਨਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
* ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।
* ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
* ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
* ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
* ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਸਟਿੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
* ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
* ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।
* ਆਊਟਸੋਰਸ ਕੀਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

When the Lamp is Lit, the Darkness Dispels

(ਦੀਵਾ ਬਲੈ ਅੰਧੇਰਾ ਜਾਇ)

Col. Prithvi Raj Kumar

Lighting the lamps and candles on several religious, cultural, festive and many other occasions is a world ritual. We have Deepavali or Divali (Festival of lights), one of the most significant Hindu festivals observed to commemorate the return of Lord Rama to Ayodhya after defeating Ravana, by lighting lamps diyas), candles or strings of electric bulbs in homes, streets, temples etc. (The Lord Rama was welcomed with flower petals not by lighting diyas as per Valmikya Ramayana). The lamps and candles are lit by the Hindus on many other occasions also. Sikhs light lamps and candles on Bandi Chhod Divas to commemorate the day of release of Guru Hargobind Sahib from the imprisonment at Gwalior Fort alongwith 52 Hindu kings through his good offices. The day coincides with Diwali. This apart, the Sikhs light lamps and candles on many other occasions also. The Muslims light lamps and candles on several special religious and cultural occasions such as Shab-e-Barat, Ramadan and Eid Celebrations etc. The Christians light candles on Christmas and other occasions.

Sri Guru Granth Sahib (Gurbani) has a different meaning and purpose of the lamp and its light. It refers to the inner light renlightenment which drives away the darkness of spiritual ignorance caused by the vices or the forces called Panchdoot or enemies such as lust, anger, greed, attachment and ego or pride that distract and corrupt the human mind, leading one away from spiritual awakening and truth causing incessant sufferings and spiritual downfall of man and the society. There is no place for ritualism or worldly religious karmakand in the Gurbani. Its aim is to purge the human mind of its vices or maladies and show the path of divine truth leading to individual and world peace and harmony. As a true Enlightener, the Gurbani enlightens the true devotees who don't believe in its mere recitation, singing and listening as a ritual; who have the zeal to understand, leam and follow it in letter and spirit. It explains the human problems caused by the darkness of vices, and provides solutions thereto. It says: "að niða" ਜਾਇ॥ ਬੇਦ ਪਾਠ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਖਾਇ॥ ਉਗਵੈ ਸੂਰੁ ਨ ਜਾਪੈ ਚੰਦੁ ਜਹ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਾਸ ਅਗਯਾਨ ਮਿਟੰਤ। ਬੇਦ ਪਾਠ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਕਾਗ ਪੜਿ ਪੜਿ ਪੰਡਿਤ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰ। ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਸਭ ਹੋਇ ਖੁਆਗ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਗ (p.791) Deeva balai andhera jaye. Ved paath mati papa khaye. Ugvai sooru na jaapay chand. Jeh gyan pragas agyan mitant. Ved paath sansar ki kaar. Padhi padhi pandit karahi bichar. Bin boojhay sabh hoye khuar. Nanak Gurmukhi utrasi paar." That is, "When the inner lamp is lit i.e. enlightenment dawns, the darkness of mind departs. But the people remain engrossed in the ritualistic recitation of the sacred scriptures like the Vedas, but their minds remain immersed in sins. As the moon is not visible on the rising of the sun, similarly the human ignorance or misunderstanding of the true nature of reality disappears when the realization of the ultimate reality dawns. The recitation of the Vedas or sacred scriptures by the people is mostly a ritualistic worldly activity for the sake of immediate but perishable materialistic pleasures. The Pandits or scholars remain engaged in extensive scholarly discussions but without understanding the essence they go astray. Nanak says the followers of Guru's teachings (enlightened ones) cross over the terrifying world-ocean of sorrowS i.e. they transcend the life of human vices and sufferings.

Gurbani says the Almighty Creator has blessed the human mind with the power of intellect, wisdom and discretion to conduct his life. But despite having awareness of what is right or wrong, the human mind or ego often engages itself in actions that are flawed or sinful. It equates such a person with the one having lamp on hand but falling in a well, saying: "ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਜਾਨੈ ਸਭ ਬਾਤ ਜਾਨਤ ਹੀ ਅਉਗਨੁ ਕਰੈ। ਕਾਹੇ ਕੀ g483 J'a úy gà và Kabir Manu janai sabh baat janat hi augun karai. Kahe ki Kuslaat haath deep kue parai" (P.206). That is, "Kabir says the mind knows everything, yet it still commits wrongs. How can such a man be saved from falling into a well". Being under the influence of ego, desire for worldly pleasures and willful obstinacy, the man goes on blindly chasing the mirage of materialistic pursuits that ultimately lands him in the cesspool of incessant sorrows, anxieties, worries, corruption and miseries. This is what the man and his world has become. Man and man, and country and country are seen in the state of constant race, rivalry, competition and duel for worldly supremacy but perishing in the process. Though having eyes, they are in fact blind. Defining the blind, Gurbani says: " èfa o wrutufo fio yu fez o'fai Afe 'DA YA JI Andhe ehi na akhyani jin mukh loin nahi. Andhe sayi nanka khasmahu ghuthe jahi" (p.954). That is, "They are not called blind who do not have eyes in their face. Nanak says those are real blind (spiritually) who are separated from their master (Creator), and go astray."

Such self-centered, ego-driven and blind to wisdom keep groping in the darkness of their spiritual ignorance and resultant evil deeds. They cannot be liberated from their ignorance and delusion without

the path being shown by their inner light. Gurbani states. "ਅੰਧੇ ਅਕਲੀ ਬਾਹਰੇ ਕਿਆ ਤਿਨ ਸਿਉ ਕਹੀਐ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪੰਥ ō yyet fas fafu fodd Aandhe akli bahre kia tin siu kahiye. Bin gur panth na sujhe kitu bidhi nirbahyie" (p. 229). That is, 'What should one say to those who are blind to wisdom. How can they be liberated without guidance of the Enlightener.' Further elaborating, it says: " YDH DŽ JH'DI 23' few a falje sau chanda ugve suraj chadhe hajar. Ete chanan hondya gur bin ghor andhar" (p. 463). That is, "Hundreds of moons may rise, and thousands of suns appear, but without enlightenment there would still be spiritual darkness enveloping the ego-driven mind. Such spiritually blind people remain indulged in egoistic pursuits and hollow religious rituals and practices. It is only when they look within and meditate that enlightenment dawns on them dispelling ignorance.

Defining the ego-driven, self-willed (Manmukh) and enlightened (Gurmukh), Gurbani says:

ਸੁਖੀਆ ਮਨਮੁਖਿ ਦੁਖੀਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਨਮੁਖੁ ਮਨਮੁਖਿ ਵੇਮੁਖੀਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲੀਐ ਮਨਮੁਖਿ ਵਿਛੁਰੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜੀਉ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਖਰੁ ਜਿਤੁ ਧਾਵਤੁ ਰਹਤਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਪਦੇਸੁ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਸਮ ਸਹਤਾ ॥ Gurmukh Sukhia Manmukh Dukheeaa. Gurmukh Sanmukh Manmukh Vemukheeaa. Gurmukh Miliye Manmukh Vicchurai Gurmukh Bidhi Pragataye Jeeo. Gurmukh Akharu Jitu Dhaavatu Rehta. Gurmukh upadesu dukhu sukhu Sam Sehata (p 131). That is, "A Gurmukh is peaceful (happy and poised) while a Manmukh is in suffering. A Gurmukh is aligned with the divine truth while Manmukh is turned away from it. The Gurmukh remains united with the divine truth while the Manmukh is separated from it. Gurmukh reveals the path of the Divine. The word (teaching) of a Gurmukh keeps the mind controlled from wandering or restlessness. The teachings of the

Gurmukh maintain equanimity in both pain and pleasure." Those who follow the path of truth find peace

and remain poised through life's ups and downs, and remain united with the divine truth. In contrast, those who follow their ego, desires and greed (Manmukh) experience constant suffering and separation from spiritual truth. Gurbani further elaborates it saying: "Ho Manmukh rogee hai sansara" p. 118). That is, "The egocentric and self-willed and their world are sick and diseased."

Speaking of the life of the Manmukh, Gurbani says. ਮਨਮੁਖ ਨਾਮੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਪਤਿ ਜਾਇ ॥ ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਓ ਲਾਗੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ॥ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀੜੇ ਪਵਹਿ ਵਿਚਿ ਵਿਸਟਾ ਸੇ ਵਿਸਟਾ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇ ॥ Manamukh Naam na Janani vinu naavai pati jayi. Sabdai Saadu na aayio laage dooje bhaye. Vistha ke keede pavahi vichi vistha se vistha mahi samaye (p.28). That is, "The Manmukh do not know or connect with the divine name (truth), and without this connection and knowledge they lose the honor of being human. They have not realized the true essence of the word (divine truth-spiritual wisdom). Instead they are attached to the duality (worldly attachments). They are like worms of filth stuck in the ordure and merge back into that filth." The verses emphasize that the Manmukh lead a life of dishonor. They are caught up in the illusion of duality and worldly attachments. They are like worms trapped in the filth of worldly desires, attachments and corruption, and their life is absorbed in that impurity.

The Manmukh remain indulged in extemal practices and show-off to impress others and appear more

important than they truly are as Gurbani says: "ਬਾਹਰਿ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਇਸਨਾਨ। ਅੰਤਰਿ ਬਿਆਪੈ ਲੋਭੁ ਸੁਆਨੁ। Bahri

gyan dhyan isnan. Antari byape lobhu suanu" (p.267). That is, "The self-centered and ego-driven (manmukh) observe the rituals of external practices such as knowledge or enlightenment, meditation and bathing or physical cleaning but internally they are consumed by greed like a dog'. The moment one becomes aware of the blessings of his Creator his inner lamp is instantly lit and he attains enlightenment leading him on the path of divine truth. "ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਉ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਉ। ਮਨ ਮੰਦਿਰ ਮਹਿ ਦੀਪਕੁ ਜਲਿਉ। Hari kripa jau satigur milyu. Man mandir mahi deepaku jalyu' (p.235). That is, "When by the grace of the Almighty Creator one meets the True Guru - Enlightener within (attains spiritual awakening), the light of wisdom and understanding is kindled in

his mind."

The spiritually blind people are unable to perceive spiritual wisdom and their mind remains clouded by worldly attachments, illusions and ego. They are born humans but look ugly and lead the life of beasts of burden. Their life is spent in observing meaningless outwardly religious and other rituals. They are humans for name sake only, their deeds are worse than those of the animals. Even animals are better than such humans in many ways as confirms Gurbani: "Hog frit yy afour fadę o Heðì fefa afu ਜਾਣਨਿ ਕਹਿਆ ਬੁਝਨਿ ਤੇ ਨਰ ਸੁਘੜ ਸਰੂਪ ਇਕਨਾ ਸਿਧਿ ਨ ਬੁਧਿ ਨ ਅਕਲਿ ਸਰ ਅਖਰ ਕਾ ਭੇਉ ਨ ਲਹੰਗਿ ਨਾਨਕ ਤੇ ਨਰ ਅਸਲਿ ਖਰ fifa 1 Manhu ji andhe ghoop kahya birdu na janani. Iki kahi janani kahya bujhani te nar sughad saroop. Ikna sidhi na budhi na akli sar akhar ka bheu na lahanti. Nanak te nar asli khar ji binu gun garb karant (p.1246). That is, 'Utterly blind minded do not understand the repeatedly told true essence of human life. Those who speak the realized wisdom and understand what is said, are truly wise and beautiful. Some have neither wisdom, nor intellect nor understanding. They do not comprehend the essence of the divine word. Nanak says such people are real donkeys (fools) who show arrogance

Hăng d'Ho'

without being virtuous.' Even the animals are better than such people, says Gurbani: " WÈI YH HÀ CH D'H ' Naroo marai naru kaam na avai. Pasoo marai das kaam sawarai" (p. 870). That is, "A dead person is of no avail. But a dead animal is useful to man in many ways."

The blind-minded persons have as many faults as water in an ocean. That is the reason the people are found neck deep in constant fights, wars, sorrows, miseries and turmoil. They themselves are the cause of their lot but seek refuge in religion and religious rites and practices of their own making but to no avail. There are hardly any countries and people not practicing some religion and performing worship and prayers but their condition continues to be pathetic. Gurbani offers solutions to all the human problems. It says the solution to all human suffering lies in the human mind itself. One has to look inward instead of seeking relief outside. Human body is the dwelling place of Guru who is the other name of Parmeshwar (God). It says: "ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੁ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਸਰਣਾਗਤੀ ਮਰੈ ਨ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥" Guru Parmesru eku hai sabh mahi rahya samaye. Nanak Gursharanagti marai na avai jaye" (p.53). That is, "Guru and God are one and the same entity. It is dwelling in all. Nanak says those who take refuge in it assume the form of the infinite- eternal formless Creator." It emphasizes the idea of unity, interconnectedness and presence of the divine in all aspects of life.

The Gurbani focuses on guiding man to liberate himself from the web of incessant sorrows, miseries and pain. It shows the path of truth and leads to the state of eternal bliss. shows how man is part and parcel of his Creator and how the Creator is ever present both in visible and invisible forms in and outside the body. It shows how the body is a temple of the Supreme Power and how everything and all knowledge it contains. It tells how one can find answers to all the questions that arise in the mind about life, Creation and its Creator, and how one can attain the stage of super consciousness and bliss without being cut off

from the world. It says: "ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਸਭੁ ਧਰਮੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਅੰਦਰਿ ਸਚੇ ਕੀ ਵਿਚਿ ਜੋਤਿ। ਗੁਹਜ ਰਤਨ ਵਿਚਿ ਲੁਕਿ ਰਹੇ ਕੋਇ ਗੁਰਮੁਖਿ Яed af31 Ehu sareer sabhu dharam hai jisu andri sache ki vichi joti. Guhaj rattan vichi luki rahe koi gurmukhi sewak kadhai khoti" (p. 309). That is, "The body itself represents all the religions i.e. righteousness within which is present the light of the eternal divine truth. Hidden in it are rare gems (rare spiritual wealth) which only an enlightened devout can find."

The question arises as to how can one attain the stage of such spiritual richness and bliss? Who can and will guide man to achieve it? Gurbani guides in crystal clear terms in this regard. It says: " Agu — WYZ' by 46'≥ Man tu jot saroop hai apna mool pehchan" (p.441). That is, "O mind, you are the embodiment of divine light, recognize your true origin - essence." It is the mind and mind alone which is the embodiment of divine light that can lead it to destination. Mind itself is its master, guide and prop. The

message of Gurbani is "ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਨ ਮੋਰ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰ। Guroo Guroo Guru kari man mor

Guroo bina main nahi hor" (p. 864). That is, "My mind is completely imbued in the eternal enlightener (Guroo) without whom none other is my prop." The Enlightener and the enlightened are one and the same entity. The difference among the Guru, Parmeshwar and the mind disappears on attainment of enlightenment through the mind itself. That is the reason Gurbani lays thrust on exploring the mind because it is the mind which is the lighthouse of spiritual knowledge and spiritual wealth as well as the

storehouse of material knowledge and wealth. t says: "ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਕੋਈ ਖੋਜਹੁ ਭਾਈ ॥ ਮਨੁ ਖੋਜਤ ਨਾਮੁ ਨਉ ਨਿਧਿ ਪਾਈ ॥ ਇਸੁ ਮਨ ਤੇ ਸਭ ਪਿੰਡ ਪਰਾਈ ॥ ਮਨ ਕੈ ਵੀਚਾਰਿ ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਸਮਾਈ ॥ Is man ko koi khojo bhai. Manu khojat namu nau nidhi payi. Isu man te sabh pind parana. Man kai vichari hukmu bujhi samana" (p.1128). That is, "O brothers, search and explore your mind. In searching it you will find the nine treasures of wealth (immense spiritual wealth). From this mind the knowledge of all bodies and energy is gained. It is through the thoughts of mind that one can realize the divine command and merge with the Creator." The mind is the source and force that governs the body and its actions. It is by contemplation and understanding the mind, one can find the divine presence (Naam) and immense spiritual treasures that lead to spiritual and material fulfillment. It is through the mind that one can grasp the divine will and ultimately unite with the divine essence.

It is the human mind which is the center and storehouse of all the spiritual and mortal world and wealth of man. It is the richest as well as the poorest. It is the bond as well as the liberator and liberation itself. It is a giver as well as seeker. It is the wealth; it is the Enlightener and it is the Creator. Gurbani amplifies it:

"ਮਨੁ ਦਾਤਾ ਮਨੁ ਮੰਗਤਾ ਮਨ ਸਿਰਿ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥ ਪੰਚ ਮਾਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਐਸਾ ਬ੍ਰਹਮੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥ Manu data manu mangta man siri guru kartar. Panch mari sukhu payia aisa brahm vicharu" (p.1330). That is, "The mind is the giver and the beggar or the seeker. It is abundant wealth, Guru and the Creator. By realization of the ultimate reality by the mind the five vices are killed and peace heralded." Once the mind is able to kill the vices, it conquers the world heralding an atmosphere of all round peace and harmony. That is why the Gurbani lays so much emphasis on disciplining the mind. "ਸਮਾ ਮਨ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਹੈ ਮਨ ਸਾਧੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ ॥ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸਿਉ ਕਹੈ Dald Hoffafe Mama man siu kaju hai man sadhe siddhi hoi. Man hi man siu kahe kabira man sa milya na koi" (P. 342). That is, "It is the mind that matters and through disciplined (peaceful) mind perfection is achieved. Only the mind can deal with the mind. Kabir says he has not come across anyone or anything like the unique mind." Hence mind is the key to unravel the mysteries of life, universe and its Creator. The one who has conquered the mind has conquered the world."Hi.e.Victory over the mind is the victory over the world"

When enlightenment dawns in the mind i.e. lamp of divine truth is lit, the darkness of ego, self-centeredness and other maladies disappears. The world of thoms turns into a garden of ambrosial fruits and beautiful fragrant flowers. The message of Gurbani is loud and clear. CÀ HY ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਸਮਾਇ ॥ ਜਿਉ ਅੰਧੇਰੈ ਦੀਪਕੁ ਬਾਲੀਐ ਤਿਉ ਗੁਰ ਗਿਆਨਿ ਅਗਿਆਨੁ ਤਜਾਇ ॥ Gur parsadi mani vasai malu haumai jaye samaye. Jiu andhere deepaku balyie gur gyani agyani tajae" (p. 39). That is, "When the mind is illuminated by the presence of the Bounteous Illuminator (Creator) within, the impurities or delusions caused by the ego and ignorance are dispelled. Just as a lit lamp dispels darkness, the enlightened mind dispels the darkness of ignorance."

Col. Prithvi Raj Kumar 05-11-2024

ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਜਿ: ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਪਟਿਆਲਾ

ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮੰਗ, ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਪੂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਖਾਰਜ

"Equality and justice"
Patiala 04 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਪਟਿਆਲਾ (4 ਨਵੰਬਰ) ਅੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਬਸ ਸਟੈਂਡ ਵਿਖੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬਾਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬਾਡੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਡਿਪੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰਾਂ / ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਰੇ ਵੱਲ ਰਹਿੰਦੇ ਬਕਾਇਆਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 2024 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, 2016 ਤੋਂ ਪੇਅ—ਗਰੇਡਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਨਵੇਂ ਰਿਟਾਇਰੀਆਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਚੁੱਪ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗਣਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਵਾਰ—ਵਾਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇ—ਚੈਨੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਕਾਇਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਰਵਈਏ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਚਮਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਪੇਟ ਕੱਟ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਸਫਰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵਾ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਨਿਘਾਰ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫਰ ਸਹੂਲਤ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹਾਜਰੀਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ 19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਧਰਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਪੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਾ—ਖ਼ੂਬੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।

“इक्वालिटी एंड जस्टिस” पटियाला 04 नवंबर INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहब

बाबा साहेब कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतरवर्न के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतरवर्न के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगों को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतरवर्न के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

मालिकों-मजदूरों के झगड़े मिटाने वाला कानून असल में मजदूरों का बेड़ा गर्क करने वाला कानून है।

* जनता 12 नवम्बर, 1938

रविवार 6 नवम्बर, 1938 की शाम को परेल के कामगार मैदान में आयोजित सार्व. जनिक सभा में एक लाख से अधिक कामगार उपस्थित थे। कामगारों की यह विराट सभा देखने वालों को शुरू से पता चल चुका था कि 7 नवम्बर को पुकारी गई कामगारों की एक दिन की हड़ताल पूरी तरह सफल होने वाली थी। उस दिन सभा के अध्यक्ष बैरिस्टर जमनादास मेहता और शामराव परूलेकर, भाई याज्ञिक, एस. ए. डांगे, मिरजकर आदि के भाषण हुए। इस सभा में उपस्थित विराट जनसागर के सामने बोलते डॉ. हुए बाबासाहेब अम्बेडकर ने कहा-

मुझसे पहले जो वक्ता बोले उन्होंने आपको बता ही दिया है कि आज हम यहां मुंबई सरकार द्वारा एसेंबली में जो “ ट्रेड डिस्प्यूट बिल” लाया गया है उसके प्रति अपना निषेध व्यक्त करने के लिए जुटे हैं। इस बिल को ‘ट्रेड डिस्प्यूट बिल’ या फिर मालिकों-मजदूरों के झगड़े मिटाने वाला कानून कहा जा रहा है। इस बिल के जरिए कामगार वर्ग की गर्दन कैसे दबोची गई है इसका वर्णन मैं अभी नहीं कर सकता। क्योंकि इस बारे में मुझसे पहले जो वक्ता बोले उन्होंने और एसेंबली के सदस्यों ने पिछले दो-ढाई महीनों से बड़े उत्साह और कर्तव्यतत्परता से की है। अखबारों में हमने वह पढ़ी है। आज आपसे मैं बस इतना ही कहना चाहता हूं कि काँग्रेस सरकार के सत्ता में आने के बाद कामगारों के बारे में इतना अन्यायकारी कानून संख्या बल के सहारे पारित कराने का काम काँग्रेस ने किया है। केवल इतना ही नहीं वरन् इस अन्याय की ओर ध्यान दिलाने वालों के खिलाफ झूठा, निंदाजनक और बेशरम होकर, प्रचार करने वाली काँग्रेस पार्टी की शान ने अधोगति को प्राप्त हुई है इस बात को हम भुला नहीं सकते।

पराए और किराए के टट्टू खद्दरधारियों से लेकर ठेठ काँग्रेस के भालुओं तक सब यही बड़बड़ा रहे हैं कि मजदूरों के नेता स्वार्थी और चालक हैं। आज मैं आपसे एक साफ-साफ पूछता हूं कि 1930-34 साल में काँग्रेस द्वारा मजदूरों के हितों से संबंधित नीति स्पष्ट की गई थी। इस नीति को कचरे के टोकरे में डालकर मजदूरों का बेड़ा गर्क करने वाला कानून बनाने वाले काँग्रेस ने नेता चालाक हैं या कि सत्ता पाकर अन्धी हो चुकी काँग्रेस पार्टी की ओर से हो रहा अपमान सह कर कामगारों का पक्ष एसेंबली में रखने वाले मजदूर नेता चालाक हैं इसका निर्णय आप ही कीजिए। वह कहते है- “ देशहित और देशभक्ति का सारा ठेका विरासत से काँग्रेस वालों के पास आता है। डॉ. अम्बेडकर जातिवादी हैं! डॉ. अम्बेडकर देशद्रोही हैं क्योंकि वह कारागार नहीं गए। “ सिर्फ कारागार जाकर इंसान देशभक्त कैसे बनता है वह मेरी समझ में नहीं आता। यह बात सच है कि मैं कारगार नहीं गया। मेरे कारागार जाने का फायदा ही क्या? मैं अगर कारागार जाता तो यकीनन मुझे ‘ए’ क्लास मिलता और ‘ए’ क्लास में ऐसोआराम से जीने के बाद बाहर आकर अपने अनुयायियों को छकने की दांभिकता मेरे पास नहीं। मैं खुले मन से इस बात को स्वीकारता हूं। आज के काँग्रेसियों ने बस नाम भर का कारावास सहा है। असल कारावास सहा लोकमान्य तिलक ने और अन्य महाराष्ट्रीय नेताओं ने !

एकतरफा और झूठे प्रचार के कारण भले कुछ लोग झांसे में आएं लेकिन ऐसे प्रचार का झूठ निष्पक्ष व्यक्ति के सामने खुल ही जाता है। काँग्रेसवालों के गुरु महात्मा गांधी जब दूसरी गोलमेज परिषद गए थे तब वहां हिन्दुस्तान के इकलौते प्रतिनिधि के रूप में हमने गांधी की बड़ी जयकार की। गांधी के भक्त और अभिमानियों को मेरी साफ चुनौती है कि वे गोलमेज परिषद के मेरे और गांधी के सारे भाषण जो कि राउंड टेबल कॉन्फ्रेंस की प्रोसिडिंग्स में सुरक्षित हैं- पुस्तक रूप से इक्ट्ठा करें और डॉ. अम्बेडकर के भाषण खंड 1 और महात्मा गांधी के भाषण खंड 2 में छप कर निर्णय करें कि देशभक्त कौन और देशद्रोही कौन? किसी निष्पक्ष और निस्पृह न्यायाधीश से इस बात का फैसला कराएं और इस सभा में मैं घोषणा करता हूं कि मैं उसे मानने के लिए तैयार हूं।

कल की हड़ताल सही मायनों में हड़ताल नहीं है। आज कम से कम हमारा मालिकों से कोई झगड़ा नहीं है। मुंबई सरकार ने दुराग्रह के कारण और मालिकों को खुश करने के लिए कामगारों को डुबोने वाला बिल पारित किया है। एसेंबली में यह बिल पारित हो ही चुका है- कौंसिल में पारित होने में भी देर नहीं लगेगी। इस बारे में हमारी - तमाम कामगार और मजदूर वर्ग की नापसंदगी व्यक्त करने के लिए हम कल एक दिन की सार्वजनिक हड़ताल करने जा रहे हैं। इस एक दिन के शांतिपूर्ण ढंग से चलने वाली हड़ताल के रूप में कामगार और मजदूर वर्ग की विराट शक्ति का स्वरूप हम दुनिया को दिखाने वाले हैं।

मैं चाहता हूं कि आप सभी हड़ताल में शामिल हों और उसे सफल कर दिखाएं। लेकिन मैं नहीं चाहता कि केवल मैं या कोई अन्य मजदूर नेता कहता है इसलिए आप हड़ताल में शामिल हों। जिस बिल के निषेध में यह हड़ताल पुकारी जा रही है उस बिल का निकृष्ट, बुरा स्वरूप और उसे लेकर अपने कर्तव्य के बारे में मन ही मन सोच कर हड़ताल में हिस्सा लेना अगर सही लगे तभी आप हड़ताल में शामिल हों। मेरा आपसे यही कहना है।

कल की हड़ताल सफलतापूर्वक संपन्न हो जाए तो अपना काम बन गया ऐसा बिल कुल ना समझें। ध्यान में रखें कि आगे आपको जो झगड़े लड़ने हैं उसकी यह नींव है इतना भर याद रखें। हजारों की संख्या में आज की सभा में आप उपस्थित रहें इसलिए आपको धन्यवाद देकर मैं आपसे विदा लेता हूं।

डॉ. बाबासाहेब का सार्वजनिक हड़ताल के बारे में किया भाषण लग रहा था कि लोगों के मन में गहरे तक छाप छोड़ गया था। कई दिनों से चल रहे प्रचार कार्य के कारण कामगारों में अपूर्व एकजुट हुई दिखाई दे रही थी।

सभा के बाद कामगारों का हर कामगार मोहल्ले से होता हुआ बरली तक प्रचंड जुलूस निकला, जिसे देख कर हड़ताल की सफलता का यकीन हो रहा था। रात में हजारों कामगारों का यह जुलूस इतने शांतिपूर्ण ढंग से, इतने अनुशासन से चला था, कि कोई भी उसकी प्रशंसा ही करता। हड़ताल के प्रचार में इतना बड़ा जुलूस इससे पूर्व कभी नहीं निकला था। स्वतंत्र लेबर पार्टी के समता सैनिक दल के कार्यकर्त्ताओं द्वारा जो अनुशासन कायम रखा था वह प्रशंसनीय था। स्वतंत्र लेबर पार्टी के कार्यकर्ताओं द्वारा ट्रेड यूनियन काँग्रेस के सहयोग से हड़ताल को सफल बनाने की जिम्मेदारी निभाने के लिए की गई कोशिश की प्रशंसा करना हमारे बस से बाहर की बात है। हड़ताल पूर्व की रात में सभी कामगार नेता हड़ताल की तैयारी करने में जुटे हुए थे। डॉ. बाबासाहेब अम्बेडकर, बैरिस्टर जमनदास मेहता, डी. वी. प्रधान, डांगे, निमकर आदि लोग रात भर कामगार विभागों में घूमते रहे थे।

“Equality and Justice” Rs. 100/month “Equality and Justice” स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

1938 के ट्रेड डिस्प्यूट्स बिल पर डॉ. अम्बेडकर का ऐतिहासिक भाषण: एक ब्रीफिंग दस्तावेज़

“इक्वालिटी एंड जस्टिस” पटियाला 04 नवंबर INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

कार्यकारी सारांश

यह दस्तावेज़ 6 नवंबर, 1938 को मुंबई के परेल स्थित कामगार मैदान में डॉ. बाबासाहेब अम्बेडकर द्वारा दिए गए एक महत्वपूर्ण भाषण का संश्लेषण प्रस्तुत करता है। यह भाषण मुंबई की कांग्रेस सरकार द्वारा पेश किए गए “ट्रेड डिस्प्यूट्स बिल” के विरोध में आयोजित एक विशाल कामगार सभा में दिया गया था, जिसमें एक लाख से अधिक श्रमिक उपस्थित थे। डॉ. अम्बेडकर ने इस बिल को “मालिकों-मजदूरों के झगड़े मिटाने वाला कानून” के भ्रामक नाम के पीछे छिपा “मजदूरों का बेड़ा गर्क करने वाला कानून” करार दिया।

भाषण के मुख्य बिंदुओं में कांग्रेस सरकार की तीखी आलोचना शामिल है, जिस पर उन्होंने संख्या बल का दुरुपयोग करके एक अन्यायपूर्ण कानून पारित करने, मालिकों को खुश करने और मजदूर नेताओं के खिलाफ झूठा प्रचार करने का आरोप लगाया। डॉ. अम्बेडकर ने अपने ऊपर लगे देशद्रोह और स्वार्थ के आरोपों का जोरदार खंडन किया और देशभक्ति की कांग्रेस की परिभाषा को चुनौती दी। उन्होंने महात्मा गांधी को एक खुली चुनौती देते हुए कहा कि गोलमेज परिषद में दिए गए उनके और गांधीजी के भाषणों को प्रकाशित कर एक निष्पक्ष न्यायाधीश से यह तय कराया जाए कि सच्चा देशभक्त कौन है। अंत में, उन्होंने 7 नवंबर, 1938 को होने वाली एक दिवसीय सार्वजनिक हड़ताल को शांतिपूर्ण और सफल बनाने का आह्वान किया, इसे केवल एक तात्कालिक विरोध के रूप में नहीं, बल्कि भविष्य के संघर्षों की नींव के रूप में स्थापित किया।

पृष्ठभूमि: एक ऐतिहासिक श्रमिक सभा

- दिनांक और स्थान: रविवार, 6 नवंबर, 1938, कामगार मैदान, परेल, मुंबई।
- उद्देश्य: मुंबई सरकार द्वारा विधानसभा में लाए गए “ट्रेड डिस्प्यूट्स बिल” के प्रति सामूहिक निषेध व्यक्त करना।
- उपस्थिति: सभा में एक लाख से अधिक कामगार उपस्थित थे, जिसने अगले दिन की हड़ताल की सफलता को पहले ही सुनिश्चित कर दिया था।
- प्रमुख नेतृत्व: सभा की अध्यक्षता बैरिस्टर जमनादास मेहता ने की और डॉ. अम्बेडकर के साथ एस. ए. डांगे, शामराव परूलेकर, भाई याज्ञिक और मिरजकर जैसे प्रमुख नेता भी मंच पर मौजूद थे, जो इस मुद्दे पर एक संयुक्त मोर्चा प्रस्तुत कर रहे थे।

ट्रेड डिस्प्यूट्स बिल का तीखा

विश्लेषण

डॉ. अम्बेडकर ने बिल के घोषित उद्देश्य को एक छलावा बताते हुए इसकी कड़ी निंदा की और तर्क दिया कि यह कानून मजदूरों के हितों को कुचलने के लिए बनाया गया है।

- बिल का दोहरा चरित्र: उन्होंने बिल के नाम और उसके वास्तविक स्वरूप के बीच के अंतर को उजागर करते हुए कहा:
- सरकार की मंशा: उन्होंने आरोप लगाया कि मुंबई सरकार ने यह बिल “मालिकों को खुश करने के लिए” और अपने दुराग्रह के कारण पारित किया है। यह एक “अन्यायकारी कानून” है जिसे सरकार ने अपनी संख्या बल के सहारे पारित कराया है।
- श्रमिक अधिकारों पर हमला: उनके अनुसार, यह कानून वास्तव में “कामगार वर्ग की गर्दन दबोचने” वाला था और इसे श्रमिकों के अधिकारों पर सीधा हमला माना गया।

कांग्रेस सरकार की नीतियों पर प्रहार

डॉ. अम्बेडकर ने सत्ता में आने के बाद मजदूर विरोधी रुख अपनाने के लिए कांग्रेस पार्टी पर तीखा हमला किया और उस पर विश्वासघात का आरोप लगाया।

- विश्वासघात का आरोप: उन्होंने कांग्रेस पर 1930-34 में मजदूरों के हितों के संबंध में अपनी घोषित नीति को “कचरे के टोकरे में डालकर” मजदूरों के साथ धोखा करने का आरोप लगाया।
- प्रचार का हथकंडा: उन्होंने कहा कि कांग्रेस पार्टी बिल के आलोचकों के खिलाफ “झूठा, निंदाजनक और बेशरम होकर, प्रचार” कर रही है, जिससे पार्टी की प्रतिष्ठा को गहरा धक्का लगा है।
- नेताओं की चालाकी पर सवाल: उन्होंने जनता से यह निर्णय करने को कहा कि असली “चालाक” कौन है - अपमान सहकर भी मजदूरों का पक्ष रखने वाले मजदूर नेता, या सत्ता के नशे में चूर होकर मजदूर विरोधी कानून बनाने वाले कांग्रेसी नेता।

व्यक्तिगत आरोपों और देशभक्ति की धारणा पर प्रतिक्रिया

कांग्रेस समर्थकों द्वारा लगाए गए व्यक्तिगत आरोपों का जवाब देते हुए, डॉ. अम्बेडकर ने देशभक्ति की प्रचलित धारणा पर सवाल उठाए।

1938 के ट्रेड डिस्प्यूट्स बिल पर डॉ. अम्बेडकर का ऐतिहासिक भाषण: एक ब्रीफिंग दस्तावेज़ (पिछले पेज का शेष भाग)

महात्मा गांधी को खुली चुनौती

अपने ऊपर लगे देशद्रोह के आरोपों को सिरे से खारिज करते हुए, डॉ. अम्बेडकर ने एक अद्वितीय और सीधी चुनौती पेश की:

“गांधी के भक्त और अभिमानियों को मेरी साफ चुनौती है कि वे गोलमेज परिषद के मेरे और गांधी के सारे भाषण जो कि राउंड टेबल कॉन्फरेंस की प्रोसिडिंग्स में सुरक्षित हैं- पुस्तक रूप से इक्ट्ठा करें और डॉ. अम्बेडकर के भाषण खंड 1 और महात्मा गांधी के भाषण खंड 2 में छाप कर निर्णय करें कि देशभक्त कौन और देशद्रोही कौन? किसी निष्पक्ष और निस्पृह न्यायाधीश से इस बात का फैसला कराएं और इस सभा में मैं घोषणा करता हूं कि मैं उसे मानने के लिए तैयार हूं।”

कांग्रेस के आरोप	डॉ. अम्बेडकर का जवाब
मजदूर नेता “स्वार्थी और चालाक” हैं।	उन्होंने जनता से पूछा कि असली चालाक कौन है: कांग्रेस, जो अपनी नीतियों से मुकर गई, या वे नेता जो श्रमिकों के अधिकारों की रक्षा कर रहे हैं?
डॉ. अम्बेडकर “देशद्रोही” हैं क्योंकि वे जेल नहीं गए।	उन्होंने इस तर्क को खारिज कर दिया कि “सिर्फ कारागार जाकर इंसान देशभक्त कैसे बनता है”। उन्होंने आज के कांग्रेसियों के “नाम भर के कारावास” की तुलना लोकमान्य तिलक जैसे नेताओं द्वारा सहे गए “असल कारावास” से की।

हड़ताल का आह्वान: उद्देश्य और दृष्टि

डॉ. अम्बेडकर ने कामगारों से हड़ताल को सफल बनाने का आग्रह किया, लेकिन साथ ही उन्होंने हड़ताल के गहरे राजनीतिक और प्रतीकात्मक उद्देश्य को भी स्पष्ट किया।

- **हड़ताल का सच्चा उद्देश्य:**

1. मालिकों के खिलाफ नहीं: उन्होंने स्पष्ट किया, “आज कम से कम हमारा मालिकों से कोई झगड़ा नहीं है।”
2. सरकार के खिलाफ विरोध: इसका मुख्य उद्देश्य मुंबई सरकार द्वारा पारित बिल के प्रति सामूहिक “नापसंदगी व्यक्त करना” था।
3. श्रमिक शक्ति का प्रदर्शन: हड़ताल का लक्ष्य दुनिया को “कामगार और मजदूर वर्ग की विराट शक्ति का स्वरूप” दिखाना था।

- सोच-समझकर भागीदारी का आग्रह: उन्होंने श्रमिकों को अपने विवेक का उपयोग करने के लिए प्रेरित किया:
- भविष्य के संघर्ष की नींव: उन्होंने हड़ताल को एक बड़े आंदोलन की शुरुआत के रूप में प्रस्तुत करते हुए चेतावनी दी:

सभा के परिणाम और संगठनात्मक प्रयास

भाषण और सभा का कामगारों पर गहरा प्रभाव पड़ा, जो हड़ताल की पूर्व संध्या पर स्पष्ट रूप से दिखाई दे रहा था।

- विशाल जुलूस: सभा के बाद कामगारों का एक “प्रचंड जुलूस” निकला जो अत्यंत शांतिपूर्ण और अनुशासित था। हड़ताल के प्रचार में इतना बड़ा जुलूस पहले कभी नहीं देखा गया था।
- अनुशासन: जुलूस का अनुशासन स्वतंत्र लेबर पार्टी के “समता सैनिक दल” के कार्यकर्ताओं द्वारा कायम रखा गया था, जिसकी बहुत प्रशंसा की गई।
- संयुक्त प्रयास: हड़ताल को सफल बनाने के लिए स्वतंत्र लेबर पार्टी ने ट्रेड यूनियन कांग्रेस के साथ मिलकर काम किया।
- नेताओं की सक्रियता: डॉ. बाबासाहेब अम्बेडकर, बैरिस्टर जमनादास मेहता, डी. वी. प्रधान, डांगे और निमकर जैसे नेता हड़ताल की तैयारी सुनिश्चित करने के लिए रात भर कामगार बस्तियों का दौरा करते रहे। यह एकजुटता और समर्पण हड़ताल की सफलता का एक जीवंत प्रमाण था।

“इक्वालिटी एंड जस्टिस
“ पटियाला 04 नवंबर
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

अंतर्राष्ट्रीय सुरक्षित गर्भसमापन दिवस

कुलदीप चंद
9417563054

अंतर्राष्ट्रीय सुरक्षित गर्भसमापन दिवस स्वास्थ्य और मानवाधिकारों के एक मूलभूत अंग के रूप में सुरक्षित, सम्मानजनक और अधिकार आधारित गर्भसमापन देखभाल के महत्व के बारे में जागरूकता बढ़ाने का एक अवसर है। विश्व स्वास्थ्य संगठन और संयुक्त राष्ट्र मानव प्रजनन कार्यक्रम यह सुनिश्चित करने के लिए प्रतिबद्ध हैं कि सभी लोगों को सार्वभौमिक स्वास्थ्य कवरेज और आवश्यक स्वास्थ्य सेवाओं के हिस्से के रूप में गुणवत्तापूर्ण समापन की सुविधा प्राप्त हो । असुरक्षित गर्भसमापन एक प्रमुख सार्वजनिक स्वास्थ्य चिंता का विषय बना हुआ है। वैश्विक स्तर पर लगभग 45 प्रतिशत गर्भसमापन असुरक्षित होते हैं जिससे रोकी जा सकने वाली बिमारीयां और मौतें होती है। विश्व स्वास्थ्य संगठन द्वारा सिफारिश विधियों को उपयोग किए जाने पर गर्भसमापन एक सरल और सुरक्षित हस्तक्षेप है। गर्भसमापन तक पहुँच सुनिश्चित करने से मातृ मृत्यु दर कम होती है, स्वास्थ्य परिणामों में सुधार होता है और दुनिया भर में महिलाओं की गरिमा और अधिकारों की रक्षा होती है। विश्व स्वास्थ्य संगठन साक्ष्य आधारित जानकारी प्रदान करने और मार्गदर्शन को अपनाने और लागू करने में समर्थन करने के लिए प्रतिबद्ध है। हर साल 28 सितंबर को अंतर्राष्ट्रीय सुरक्षित गर्भसमापन दिवस के रूप में मनाया जाता है और यह अभियान सुरक्षित गर्भसमापन के अधिकारों और प्रजनन न्याय के लिए एकजुटता में खड़े होने के लिए कार्यकर्ताओं और संगठनों को एकजुट करता है। भारत में कॉमनहेल्थ द्वारा भी विभिन्न संगठनों के सहयोग से हर साल अलग- अलग स्थानों पर इस सबंधी कार्यक्रम आयोजित करता है। गर्भसमापन का अपराधीकरण हर साल अनगिनत महिलायों को नुकसान पहुँचा रहा है। असुरक्षित गर्भसमापन को विश्व स्वास्थ्य संगठन द्वारा परिभाषित किया गया है “गर्भावस्था को समाप्त करने की एक प्रक्रिया जो किसी ऐसे व्यक्ति द्वारा की जाती है जिसके पास आवश्यक प्रशिक्षण नहीं है या कम से कम ऐसे वातावरण में जो चिकित्सा मानकों को पूरा नहीं करता है। विश्व स्वास्थ्य संगठन मानता है कि प्रतिबंधात्मक कानून न केवल गर्भसमापन की दरों को कम करते हैं बल्कि सुरक्षित गर्भसमापन तक पहुँच में महत्वपूर्ण बाधाएँ भी पैदा करते हैं और असुरक्षित गर्भसमापन की दर वहाँ बढ़ जाती है जहाँ सुरक्षित गर्भसमापन तक पहुँच कानूनी रूप से प्रतिबंधित है। विश्व स्वास्थ्य संगठन ने अब आवश्यक दवायों की नई मॉडल सूची 2025 जारी की है। पहली बार मेडिकल गर्भसमापन के लिए दवायों को एक समर्पित खंड में प्रस्तुत किया गया है जिसमें प्रेरित गर्भसमापन, अंतर्गर्भाशयी भ्रूण मृत्यु और अपूर्ण गर्भसमापन और गर्भसमापन के प्रबंधन के लिए दवायों को सूचीबद्ध किया गया है। सूची में अब वह चेतावनी नहीं है जो 2005 से लागू थी जिसमें इन दवाओं को केवल कानूनी रूप से अनुमत या स्वीकार्य सेटिंग्स में ही उपयोग के लिए चुना गया था। सूची वैज्ञानिक साक्ष्य पर आधारित है और सभी दवायों को कानूनी और नियामक ढांचे के भीतर उपयोग करने के लिए माना जाता है जैसा कि हमेशा से रहे हैं। अंदाज़न 73 मिलियन प्रेरित गर्भसमापन हर साल संसार में होते हैं। सभी अनपेक्षित गर्भधारणों में 10 में 06 (61%)) और सभी गर्भधारणों में 10 में से 03 (29%) प्रेरित गर्भसमापन में समाप्त होते हैं। फ्रांस 2024 में अपने संविधान द्वारा गर्भसमापन के अधिकारों की स्पष्ट रूप से रक्षा करने वाला पहला देश बन गया, जबकि यूगोस्लाविया ने 1974 में अपने संविधान में गर्भसमापन के अधिकारों को स्पष्ट रूप से शामिल किया था । असुरक्षित गर्भसमापन तब होता है जब गर्भावस्था को या तो आवश्यक कौशल की कमी वाले व्यक्तियों द्वारा या ऐसे वातावरण समाप्त किया जाता है जो न्यूनतम चिकित्सा मानकों को पूरा नहीं करता है और सुरक्षित गर्भसमापन बह हैं जो विश्व स्वास्थ्य संगठन के दिशानिर्देशों और मानकों के अनुसार किए जाते हैं। 28 सितंबर को मनाए जाने वाले इस वर्ष के अंतर्राष्ट्रीय सुरक्षित गर्भसमापन दिवस का मुख्य विषय सुरक्षित गर्भसमापन जीवन रक्षक स्वास्थ्य देखभाल है। यह विषय इस बात पर ज़ोर देता है कि सुरक्षित गर्भसमापन तक पहुँच स्वास्थ्य का एक मूलभूत हिस्सा ही है और यह गर्भसमापन को आवश्यक स्वास्थ्य देखभाल के रूप में उजागर करता है और इस धारणा को चुनौती देता है कि यह एक नैतिक या राजनीतिक मुद्दा है। भारत में 56% गर्भसमापन असुरक्षित हैं कॉमनहेल्थ द्वारा विभिन्न संगठनों के सहयोग से किए गए एक अध्ययन के अनुसार कोविड-19 लॉकडाउन के दौरान लगभग 9.2 लाख महिलाएं जो गर्भसमापन कराना चाहती थीं उन्हें जनवरी से जून 2020 के बीच ये सेवाएं नहीं मिलीं। इस अध्ययन के अनुसार भारत में लगभग 6.5 लाख अनचाहे गर्भधारण बढ़े, लगभग 10 लाख असुरक्षित गर्भसमापन हुए और लगभग 2600 माताओं की मृत्यु हुई। भारत में गर्भसमापन की दर विशेष रूप से चिकित्सीय गर्भसमापन तेजी से बढ़ी जुलाई 2025 में स्वास्थ्य मंत्रालय ने संसद में बताया कि भारत में चिकित्सीय गर्भसमापन की संख्या 2020-21 में 5.34 लाख से बढ़कर 2024-25 में 8.93 लाख हो गई है यानी 05 वर्षों में 67 प्रतिशत की वृद्धि हुई है। एमटीपी एक्ट में 2021 के संशोधन ने कुछ वर्गों के लिए ऊपरी सीमा को बढ़ाकर 24 सप्ताह कर दिया, अविवाहित महिलायों को विवाहित महिलायों की तरह ही गर्भधारण को समाप्त करने की अनुमती दी है और आवश्यक चिकित्सा इज़ाज़त की संख्या को घटाकर 20 सप्ताह कर दिया है। स्वास्थ्य और परिवार कल्याण मंत्रालय के अनुसार राज्यों और केंद्र शासित प्रदेशों ने पिछले वित्तीय वर्ष में गर्भसमापन के 1144634 मामले दर्ज किए हैं। माननीय सुप्रीम कोर्ट ने गर्भसमापन संबंधित कानूनों को भी मजबूत किया है जिससे एक अविवाहित महिला एमटीपी एक्ट के अनुसार 20 से 24 सप्ताह की समय सीमा के भीतर गर्भावस्था को समाप्त कर सकती है। भारत में अतिरिक्त लोगों की संख्या जो बेहतर स्वास्थ्य का आनंद लेंगे 2025 तक 677.3 मिलियन होने का अनुमान है। भारत में अतिरिक्त लोगों की संख्या जो आवश्यक सेवाओं द्वारा कवर की जाएगी और वित्तीय कठिनाई का अनुभव नहीं करेगी अनुमानित 174 ‘ मिलियन एमटीपी अधिनियम में संशोधन के प्रमुख तत्वों में सेवा प्रदाताओं के लिए सरल नियम, विशिष्ट स्थितियों के लिए गर्भावस्था की सीमा में वृद्धि और महिला केंद्रित देखभाल, पारदर्शिता और गोपनीयता पर अधिक जोर शामिल है। यह अधिनियम गर्भसमापन को वैध बनाता है और सुरक्षित और व्यापक देखभाल के लिए सार्वभौमिक पहुंच प्रदान करने का लक्ष्य रखता है। सरकार को सभी सार्वजनिक अस्पतालों में सुरक्षित गर्भसमापन सेवाएं प्रदान करना अनिवार्य है। पंजीकृत निजी क्लीनिक और अस्पताल इस अधिनियम के अनुसार ही यह सेवाएं प्रदान करते हैं। विश्व स्वास्थ्य संगठन ने सुरक्षित गर्भसमापन विधि के रूप में चिकित्सा गर्भसमापन की गोलियों के साथ स्व. प्रशासित गर्भसमापन का भी समर्थन किया है। एक अध्ययन में राज्य स्तरीय स्व. प्रबंधित गर्भसमापन का अनुमान लगाने के लिए 724115 महिलायों से साल 2019-2021 के राष्ट्रीय परिवार स्वास्थ्य सर्वेक्षण के आंकड़ों का इस्तेमाल किया गया है जिसके अनुसार स्व. प्रबंधित गर्भसमापन में वृद्धि हुई है जो 2014 में 19% से बढ़कर 2021 में 45% हो गई है। जो महिलाएं आर्थिक रूप से पिछड़ी हैं, कम शिक्षित हैं और नौकरीपेशा हैं उनके ऐसे गर्भसमापन होने की संभावना अधिक होती है। भारत में हर साल होने वाले 48.1 मिलियन गर्भधारण में से लगभग 50% अनपेक्षित ही होते हैं और सभी गर्भधारणों का एक तिहाई समाप्त कर दिया जाता है। इनमें से 12.3 मिलियन गर्भसमापन जो सभी समापन का 78% है एमटीपी अधिनियम की शर्तों के तहत अवैध हैं भले ही सुरक्षित हो सकते हैं क्योंकि यह स्वास्थ्य देखभाल सुविधाओं के बाहर होते हैं। इनमें से लगभग 0.8 मिलियन गर्भसमापन असुरक्षित हैं और असुरक्षित गर्भसमापन भारत में मातृ मृत्यु दर का 10% है। भारतीय दंड संहिता 1860 भी सहमति से किए गए स्वैच्छिक गर्भसमापन को अक्सर ही अपराध मानती है सिवाए तब जब यह महिला की जान बचाने के लिए किया गया हो। एमटीपी अधिनियम अन्य शर्तें भी निर्धारित करता है जिन्हें गर्भावस्था को कानूनी रूप से समाप्त करने के लिए पूरा किया जाना चाहिए। इसके अलावा, एमटीपी और अन्य कानून, विशेष रूप से पोक्सो अधिनियम 2012 और आपराधिक प्रक्रिया संहिता 1973 अनिवार्य रिपोर्टिंग के लिए कहते हैं। पीसीपीएनडीटी अधिनियम 1994 और राज्य और राष्ट्रीय दवा विनियम सुरक्षित गर्भसमापन सेवाओं तक पहुँच चाहने वाली महिलायों के लिए अतिरिक्त कानूनी बाधाएँ पैदा करते हैं। गर्भसमापन कानूनी होने के बावजूद इसे चाहने वाली महिलायों और सेवा प्रदाताओं को अक्सर ही आपराधिक कानून के दुरुपयोग और गलत व्याख्या से आपराधिक आरोपों और उत्पीड़न का सामना करना पड़ता है। पंजाब में गर्भसमापन के संबंध में दर्ज 262 मामलों के विश्लेषण से भी कुछ ऐसा ही पता चलता है। एक रिपोर्ट के अनुसार जनवरी 2013 से अगस्त 2024 तक पंजाब में आईपीसी की धारा 312 के तहत दर्ज 262 मामलों में यह पाया गया कि 2013 से 2020 के बीच 112 मामले दर्ज किए गए और 2021 से अगस्त 2024 तक 150 मामले दर्ज किए गए जो बड़ी वृद्धि दर्शाता है। इस रिपोर्ट के अनुसार 37 मामलों में गर्भसमापन पूरी सहमति से किया गया था फिर भी आईपीसी की धारा 312 का इस्तेमाल किया गया था। इनमें से 98 मामलों में धारा 312 और 313 को एक साथ लागू किया गया था जो बिना सहमती के गर्भसमापन का संकेत देते हैं। सुप्रीम कोर्ट ने माना है कि संविधान के अनुच्छेद 1 के तहत जीवन और अज़ादी के अधिकार में प्रजनन स्वायत्तता का अधिकार शामिल है। यह संविधान के अनुच्छेद 21 के तहत सम्मान के साथ जीवन के अधिकार और गोपनीयता के अधिकार द्वारा भी सुरक्षित है। कई बार महिलायों और सामाजिक संगठनों को गर्भसमापन के लिए माननीय न्यायालयों का सहारा लेना पड़ा है और कई बार माननीय न्यायालय ने सरकारों को निर्देश भी दिए हैं। इस सबंधी हुए परिवर्तनों और नियमों को सेवा प्रदाताओं, कार्यक्रम प्रबंधकों, गैर-सरकारी संगठनों आदि जैसे अन्य हितधारकों तक व्यापक रूप से पहुँचाया जाना चाहीए। विश्व स्वास्थ्य संगठन के दिशानिर्देशों के अनुसार सुरक्षित गर्भसमापन के लिए पर्याप्त व्यवस्थाएँ की जानी चाहिए। सरकार को गर्भवती महिलायों को निर्णय लेने की स्वायतता बनाए रखनी चाहिए और सुरक्षित, कानूनी और कलंक- मुक्त गर्भसमापन सेवाएँ सुनिश्चित करनी चाहिए जिससे अंतर्राष्ट्रीय सुरक्षित गर्भसमापन दिवस का उद्देश्य पूरा हो सके ।